

actueel

"Vandaag is wat de burger te zeggen heeft veel belangrijker"

Interview met het oudste gemeenteraadslid van Vlaanderen

Cover: © Sien Verstraeten

Nodig de Vliegende Reporter uit op jouw Ouderenweek-initiatief. Kijk snel op pagina 35.

- 3 Voorwoord: **Nieuwe besturen**
- 4 De **psycholoog** in het lokaal dienstencentrum
- 6 Hoeveel **ouderen** zetelen **in de gemeenteraad**?
- 8 Het **oudste gemeenteraadslid** van Vlaanderen
- 10 De **mobiele mantelzorgwoning**
- 12 Maak kennis met onze **nieuwe trainers**
- 14 Samen voor een **dementievriendelijk Vlaanderen**
- 16 Vlaamse Ouderenraad drukt stempel op **nieuw woonzorgdecreet**
- 18 **Leven in vrijheid**, een basisrecht voor iedereen
- 22 Het **participatiereglement**: zorg dat je erbij bent!
- 26 10 jaar **woonprojecten voor ouderen in Brussel**
- 28 **Dossier Warme Zorg**: Woonzorgcentrum Sint-Jozef
- 30 Ouderen willen **levendige en goed bereikbare dorpscentra**
- 32 Nood aan **aangepaste woningen** op de juiste plaats

De Vlaamse Ouderenraad is het advies- en inspraakorgaan van de ouderen bij de Vlaamse regering.

Actueel is het informatieblad van de Vlaamse Ouderenraad.

Nieuwe besturen

Jul Geeroms
Voorzitter

De verkiezingen zijn achter de rug. Wat opviel in de discussies die eraan voorafgingen: weinig of geen aandacht voor de vergrijzing en de gevolgen ervan in de komende vijf jaar. Ook weinig of geen aandacht voor de ouderenzorg. Ondanks het feit dat het beleid ter zake voor enorme uitdagingen staat. Bijna elke week verschijnen er mediaberichten over de ontoereikende kwaliteit van die zorg of over het grote tekort aan personeel. En zelfs als het ging over de pensioenen, dan had men het over die van de komende generaties en niet over de koopkracht van de huidige gepensioneerden. Die er de voorbije jaren bovendien niet op vooruit ging, integendeel.

Merkwaardig toch? Is vergrijzing en wat er allemaal mee samenhangt minder belangrijk dan migratie of klimaatverandering? Iedereen krijgt er vroeg of laat mee te maken. Hetzij omdat men verantwoordelijk is voor de zorg voor de eigen ouders, hetzij omdat men zelf ouder wordt.

Maar, zoals gezegd, de verkiezingen zijn achter de rug. Zullen de (ver)nieuw(d)e gemeentebesturen en regeringen wel aandacht hebben voor bovenstaande problematieken? Niet zeker. We zullen als ouderen ons best moeten doen om te wijzen op wat wij verwachten van het beleid in de komende vijf jaar. Een opdracht voor de ouderenorganisaties, de lokale ouderenraden, de Vlaamse Ouderenraad en de Federale Adviesraad voor Ouderen.

“We zullen als ouderen ons best moeten doen om te wijzen op wat wij verwachten van het beleid in de komende vijf jaar.”

Voor de lokale ouderenorganisaties en -raden zie ik twee mogelijke aandachtspunten. Ten eerste: de lokale besturen maken momenteel volop werk van een participatiereglement. Daarin staan verschillende kanalen beschreven waarlangs je als burger kan participeren in de gemeente. Als lokale ouderenraad volg je de totstandkoming van dit document best nauw op, aangezien het ook implicaties kan hebben voor de werking van de adviesraden in de gemeente. De vraag is of de lokale ouderenraad volop zijn rol kan spelen als gesprekspartner van de lokale overheid en als aanbrenger van de noden en verwachtingen van de ouderen in de gemeente? Meer hierover op www.ouderenraden.be.

Ten tweede: tegen het einde van dit jaar moet elke gemeente een meerjarigenplan opstellen waarin ze duidelijk maken welk beleid ze zullen voeren in de periode van 2020 tot 2026. Een voor ouderen belangrijk onderdeel daarvan is het lokaal sociaal beleid. Op de website van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin lezen we dat participatie via de lokale ouderenraad de kwaliteit van beleid en de positie van ouder wordende personen in de samenleving versterkt. Het departement stelt daarom een leeftijdsvriendelijk Vlaanderen voorop.

Ten slotte nog dit. Ook de Vlaamse Ouderenraad zal zich inspannen om de bekommernissen van de ouderen aan de (juiste) man te brengen, met name de formateur van de Vlaamse regering en de partijen met wie hij een regering zal vormen. Maar welke partijen dat zijn, daar tasten we op het ogenblik dat ik dit schrijf, nog even in het duister. En wat de federale regeringsvorming betreft lijkt het al helemaal... wachten op Godot.

© Sien Verstraeten

De psycholoog in het lokaal dienstencentrum

10 jaar geleden merkten de lokale dienstencentra in Gent dat zestigers nauwelijks naar een psycholoog gingen. Er rustte een enorm taboe op, terwijl net zij erg uitgedaagd worden in hun draagkracht door hun veranderende situatie en de wereld om hen heen. Daarom brengen de lokale dienstencentra de psycholoog tot bij diegenen die er nood aan hebben. We laten Els Aerssens, psycholoog in de Gentse lokale dienstencentra, aan het woord.

De lokale dienstencentra willen op een laagdrempelige manier 60-plussers met psychologische vragen bereiken. Heel wat van hun gesprekken gaan daarbij over de zoektocht naar een nieuwe richting. "Veel zestigers hebben het parcours van trouwen, kinderen, werk, ... gevolgd. Maar dan veranderen de rollen die ze altijd hebben vervuld: ze gaan met pensioen, de kinderen zijn het huis uit en de

kleinkinderen hebben minder opvang nodig. Hun netwerk brokkelt af: steeds meer mensen verdwijnen, niet alleen door overlijden maar ook door verminderde mobiliteit", aldus **Els Aerssens**.

"Soms krijgen ze het gevoel alleen te staan met hun problemen. Vaak worstelen ze met familiale conflicten, een relatiebreuk of een rouwproces, ze hebben het moeilijk om nieuwe contacten te leggen of hun dagen nuttig in te vullen. De psychologen proberen hen bewust te maken van de keuzes waar ze voor staan en hen daarbij te begeleiden."

“Veel zestigers hebben het parcours van trouwen, kinderen, werk, ... gevolgd. Maar plots veranderen de rollen die ze altijd hebben vervuld.

Els Aerssens: "Door laag-intensieve psychologische begeleiding willen de dienstencentra het psychisch welbevinden verbeteren. Dit zowel individueel als in groep, via voordrachten of gespreksgroepen. Mensen met nood aan intensieve

therapie worden door de psychologen doorgestuurd naar reguliere diensten in de geestelijke gezondheidszorg."

Weten dat je ergens terecht kan

Els Aerssens: "In de werkvorm speelt ook de werkende kracht van presentie een belangrijke rol: te weten dat ze ergens terecht kunnen, zonder daar effectief gebruik van te maken, is een hele geruststelling."

"Bij een bevraging na 2 jaar eerstelijnswerking, gaven veel bezoekers van de lokale dienstencentra aan dat ze (nog) geen gebruik maakten van deze hulpverlening, maar ze wel kennen en zich gesteund voelen te weten dat ze er terecht kunnen. Daarnaast is de nabijheid en zichtbaarheid van de psycholoog en de mogelijkheid om er binnen te stappen (ook zonder afspraak) duidelijk drempelverlagend."

“Het was geen makkelijke stap, toch ben ik blij dat ik hem heb gezet. Na drie gesprekken ben ik een ander mens.

Cécile (67) kon terecht bij een psycholoog in haar lokaal dienstencentrum: "Een lieve, verstandige vrouw die naar mijn verhaal luisterde. Samen hebben we alles op een rijtje gezet. Ik wist wel dat ik knopen moest doorhakken, maar haar tips en antwoorden waren een grote steun. Het hielp om de klik te maken. Het was geen makkelijke stap, toch ben ik blij dat ik hem heb gezet. Na drie gesprekken ben ik een ander mens: ik doe weer dingen, zie opnieuw een toekomst. En ik voel me geruster, ik weet nu waar naartoe als het bergaf gaat."

Ondersteunen van collega's

"De psychologen in de lokale dienstencentra willen ook sterk inzetten op het ondersteunen van collega's in het omgaan met mensen met een psychische problematiek. Maatschappelijk werkers, verzorgenden, servicemedewerkers, ... komen meer en meer in contact met mensen met een psychische problematiek. Om hen de beste zorgen en dienstverlening te kunnen bieden is het nodig hen inzicht te geven in wat er achter het soms vreemde gedrag van een cliënt of vrijwilliger kan zitten." besluit **Els Aerssens**.

787 meldingen van ouderenmis(be)handeling in 2018

Naar jaarlijkse traditie werd op 15 juni ouderenmis(be)handeling extra onder de aandacht gebracht. En dat is broodnodig want het blijft een duidelijke problematiek. In Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waren er 787 meldingen in 2018.

Het topje van de ijsberg

In 2018 waren er in Vlaanderen in totaal 444 meldingen van ouderenmis(be)handeling. Dit cijfer ligt lager dan in 2017, maar dit is geen reden tot juichen. Ondanks alle inspanningen wordt ouderenmis(be)handeling (OMB) nog steeds niet systematisch geregistreerd, hoewel het Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling (VLOCO) ervan overtuigd is dat heel wat hulpverleners wel OMB detecteren en er zelfs mee aan de slag gaan ondanks het feit dat vele ouderen om verschillende redenen (schaamte, angst, loyaliteit...) weinigen in vertrouwen durven te nemen. Dit maakt het heel moeilijk een realistisch beeld te schetsen van de prevalentie van OMB in Vlaanderen. Dit cijfer is dus overduidelijk een onderschatting van het probleem. De helft van de slachtoffers is ouder dan 75 jaar en vrouwen zijn het vaakst slachtoffer, namelijk in 75% van de gevallen.

Ook Brussel trekt aan de alarmbel

In het kader van deze internationale dag organiseerde het Brussels Meldpunt Ouderenmis(be)handeling en Ecoute Seniors een studievoormiddag over de triade 'oude, mantelzorger en professionele hulpverlener'. Het meldpunt haalde ook hier het belang van sensibilisering aan, want in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waren er het voorbije jaar maar liefst 343 meldingen van ouderenmis(be)handeling.

Risico's op ouderenmis(be)handeling

- In bijna 8 op 10 van de gevallen is de pleger iemand uit de dichte familiale kring, voornamelijk de partner of (schoon) kind en woont het slachtoffer ermee samen.
- Lichamelijke beperkingen en een psychosociale problematiek zijn de belangrijkste risicofactoren op ouderenmis(be)handeling. Eenzaamheid en gebrek aan sociale controle kunnen hierbij belangrijke signalen zijn.
- Bij de plegers kunnen ook verschillende factoren een rol spelen. Meest voorkomend zijn een psychosociale problematiek, verslaving, overbelasting en financiële problemen.

Zelf ouderenmis(be)handeling melden?

- Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling: 078 15 15 70 - voor professionelen
- Hulplijn 1712 - voor het brede publiek
- Brussels Meldpunt: 02 511 91 20 (Nederlandstalig)
- Ecoute Seniors: 02 223 13 43 (Franstalig)

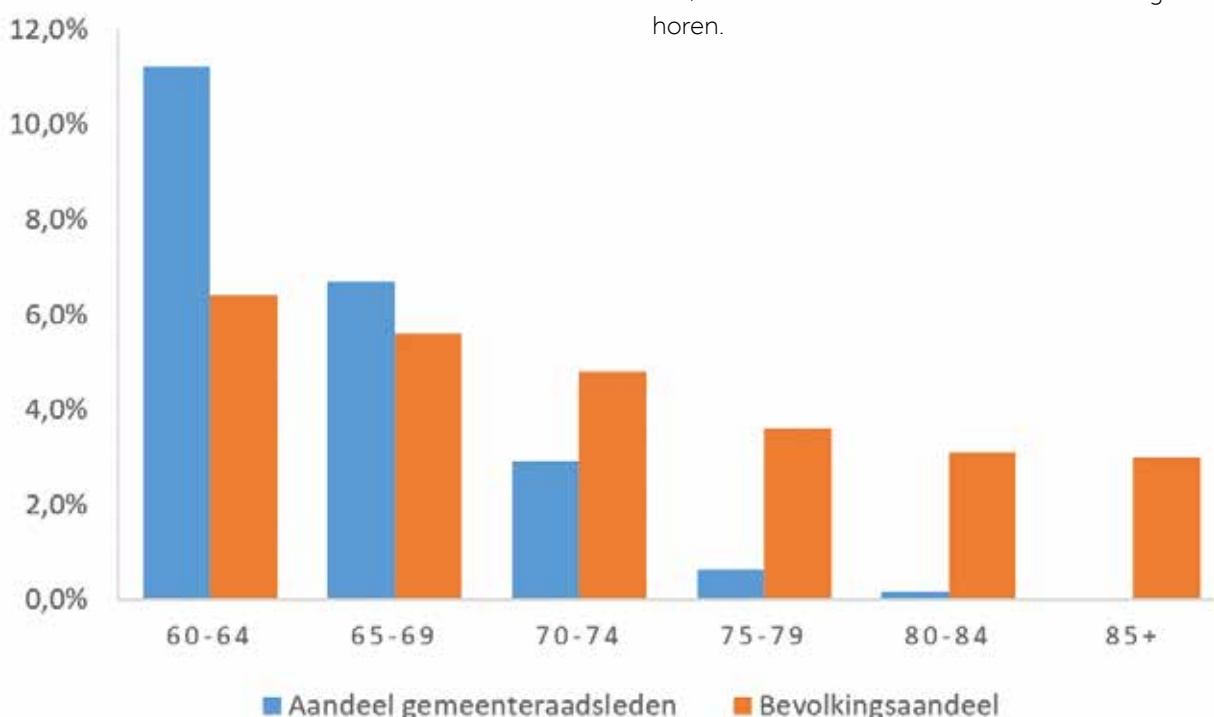
De cijfers: hoeveel ouderen zetelen in de gemeenteraad?

Lokale besturen sleutelen momenteel volop aan het meerjarenplan voor de beleidsperiode 2020-2026. Deze bepaalt de beleidskeuzes van het nieuwe bestuur en hoe het beleid concreet gerealiseerd en gefinancierd zal worden. We vroegen ons af hoeveel 60-plussers er meeschrijven aan dit plan. Met andere woorden: hoeveel ouderen zetelen er in de Vlaamse gemeenteraden?

De cijfers

21,7% van de lokale mandatarissen is 60 jaar of ouder. Dit betekent dat deze groep van de bevolking ondervertegenwoordigd is in het lokaal bestuur, want 60-plussers maken 26,3% van de bevolking uit.

Op onderstaande figuur kan je per leeftijdsgroep het aandeel gemeenteraadsleden aflezen, telkens vergeleken met het bevolkingsaandeel van de leeftijdsgroep.

Naarmate de leeftijd stijgt, stellen we opmerkelijke verschuivingen vast:

- ◆ De leeftijdsgroep 60-64 is sterk oververtegenwoordigd in de gemeenteraden.
- ◆ De leeftijdsgroep 65-69 is ongeveer evenredig vertegenwoordigd in vergelijking met zijn bevolkingsaandeel.
- ◆ De leeftijdsgroep 70-74 is ondervertegenwoordigd in de gemeenteraden. Deze leeftijd blijkt het kantelmoment te zijn waarop de directe politieke vertegenwoordiging sterk afneemt.
- ◆ Oudere leeftijdsgroepen zijn amper vertegenwoordigd in de gemeenteraad. Zo zetelt er slechts een enkele 85-plusser in de gemeenteraad.

Het blijkt dus niet zo slecht gesteld te zijn met de directe politieke participatie van ouderen in het lokaal bestuur. Sinds de vorige gemeenteraadsverkiezingen in 2012 is de directe politieke participatie er bovendien 3,7% op vooruit gegaan. Vooral jonge zestigers blijken kansen te krijgen op de kieslijsten en krijgen verkiesbare plaatsen toebedeeld.

Extra aandacht voor de oudste ouderen

Uit de cijfers blijkt echter ook dat er inspanningen nodig zullen zijn om de oudste leeftijdsgroepen meer te betrekken bij het politieke proces. Bovendien is het profiel van de ouderen in de gemeenteraad meestal geen perfecte weerspiegeling van de volledige ouderenpopulatie in de gemeente. Er zullen concrete acties nodig zijn om ook de stem van minder zichtbare groepen zoals allochtone ouderen, ouderen in armoede of ouderen met zorgnoden te horen.

Een taak voor de lokale ouderenraad?

Hoewel er blijvend kansen moeten gecreëerd worden voor ouderen op het vlak van directe politieke participatie, is het ook van belang om in te zetten op inspraak via andere kanalen.

De wijze bij uitstek om indirecte beleidsparticipatie van ouderen te realiseren, is het installeren van een lokale ouderenraad. Geschat wordt dat in 260 van de 300 Vlaamse gemeenten een ouderenraad actief is. De samenstelling en taken van deze raden verschillen van gemeente tot gemeente. Willen de raden de stem van de ouderen vertegenwoordigen, dan zullen ze hun adviserende en beleidsbeïnvloedende rol op een actieve manier moeten opnemen.

“Willen de raden de stem van de ouderen vertegenwoordigen, dan zullen ze hun adviserende en beleidsbeïnvloedende rol op een actieve manier moeten opnemen.”

Ze kunnen bijvoorbeeld nu al contact opnemen met de lokale beleidsmakers en aandringen op het inkijken van het ontwerp van het meerjarenplan. Zo kan er nog op tijd bijgestuurd worden en kan de ouderenraad proberen om ook zijn eigen doelstellingen op de politieke agenda te plaatsen. Ook tijdens de rest van de beleidsperiode kan de ouderenraad een actieve rol

opnemen door de vinger aan de pols te houden en de eigen werking af te stemmen op de beleidsprioriteiten van het lokale bestuur. Daarnaast is ook een goede verstandhouding met de lokale beleidsmakers onontbeerlijk. Goed en gedragen beleid komt immers het best tot stand via samenwerking.

Wanneer een lokale ouderenraad op een actieve en constructieve wijze functioneert, kan ze tegengewicht bieden voor het ontbreken van de stem van de oudste en minder zichtbare ouderen in de gemeenteraad. De stem van deze burgers ingang laten vinden in het lokaal bestuur, blijft een voortdurende uitdaging.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

A portrait of Marcel Belgrado, an elderly man with white hair and glasses, wearing a blue patterned shirt. He is standing outdoors with green foliage in the background.

IN GESPREK MET MARCEL BELGRADO

HET OUDSTE GEMEENTERAADSLID VAN VLAANDEREN

Wat de directe politieke participatie van ouderen betreft, zit het wel snor in Meise. Niet minder dan 5 van de 25 gemeenteraadsleden zijn er ouder dan 70 jaar. Bovendien hebben ze het oudste gemeenteraadslid van Vlaanderen in hun rangen. Marcel Belgrado is 87 jaar oud (of jong), dat houdt hem niet tegen om een politiek engagement te vervullen. In 2020 zal hij 50 jaar lang onafgebroken een politiek mandaat opgenomen hebben. Hij sluit zijn carrière af als gemeenteraadslid, maar is ook actief geweest als schepen en zelfs als burgemeester. We trokken naar Meise voor een interessant gesprek.

Laten we eerst eens helemaal teruggaan naar het begin. Hoe ben je in de lokale politiek gerold?

Ik zal het meteen eerlijk zeggen: ik heb mij de eerste keer verkiesbaar gesteld om iemand een plezier te doen. Een kennis van mij kreeg zijn lijst niet vol en hij klopte bij mij aan met de vraag of ik niet op zijn lijst wilde staan. Eerst zag ik het niet zitten, maar die man is blijven aandringen. Op de duur heb ik dan toch maar toegegeven, met goedkeuring van mijn echtgenote. Ik ben in 1970 voor de eerste keer opgekomen, dat was toen nog in de gemeente Brussegem, en ik was daar direct verkozen. Die kennis zei tegen mij: "Gij gaat uw ganse leven verkozen zijn".

Hij heeft gelijk gekregen.

Ja, inderdaad (lacht). Alhoewel ik even getwijfeld heb om verder te doen na mijn eerste termijn. In 1976 was er sprake van een fusie. Ik had zes jaar mijn best gedaan in het toffe en kleine Brussegem, en ik was een beetje ontgoocheld dat ik niet op dezelfde manier verder zou kunnen doen. Dus ik dacht aan stoppen. Ze hebben mij overtuigd om toch weer mee te doen en de eerste keer na de fusie werd ik direct aangesteld als schepen.

De omschakeling maken van een mandaat in een kleine gemeente naar een mandaat in een grote, gefuseerde gemeente was wellicht niet evident?

Nee, dat was niet eenvoudig, dat was aanpassen. Dan kom je direct in aanraking met 'echte' politiciers. Maar ik heb altijd goed mijn plan getrokken. Ik heb dan ook een cursus voor gemeenteraadsleden gevolgd, zodat ik toch een beetje op de hoogte was.

Het was wellicht geen makkelijke combinatie: een voltijdse job, een gezinsleven en een politiek mandaat.

Het was een hele boterham. In die tijd kon je als politiek mandataris twee verlofdagen per maand krijgen, maar ik heb die nooit opgenomen. Mijn werk ging altijd voor en politiek kwam op de tweede plaats. Nu is dat anders: er zijn mensen die halftijds werken, die politiek verlof kunnen nemen, ... Gelukkig had ik een goede vrouw, zij heeft de kinderen praktisch alleen opgevoed.

Heb je nooit de ambitie gehad om het ook op een hoger niveau te proberen?

Ik heb één keer meegedaan op vraag van de partij. Ik stond op de negende plaats voor de senaat. Ik heb toch bijna duizend stemmen behaald, terwijl je toen nog maar één bolletje mocht kleuren. Dat was dus een mooi resultaat. Ik vind het zeker niet erg dat ik toen niet verkozen ben. Dat interesseert mij, maar in mindere mate. Geef mij maar de lokale politiek, dat is dicht bij het volk.

Heb je het gevoel dat er de voorbije decennia zaken veranderd zijn in het lokale politieke gebeuren?

Er zijn heel wat veranderingen. Zo had je destijds enkel de klassieke partijen. Nu worden er allemaal nieuwe partijen opgericht en gaan personen die vroeger in verschillende partijen zaten, zelfs samen op een lijst staan. Dat is een nieuw verschijnsel in de politiek. Dat is even wennen, maar ik denk dat al die mensen hun best doen. Zo zie ik dat toch. We hebben nu ook voor

de eerste keer een vrouwelijke burgemeester. Die zal dat goed doen, ik ben daar gerust in. Ik ben dan ook zeker dat, hoewel ik in de oppositie zit, ik positief ga meewerken. Ik heb te veel meegemaakt om nu te beginnen dwarsliggen.

Zijn er ook veranderingen wat betreft de werking van de gemeenteraad en het schepencollege?

Ja, dat is zeker ook veranderd. Alles gaat nu een beetje trager. Wanneer er destijds een nieuw bestuur gevormd was, moest je tijdens de eerste of tweede vergadering al je plannen kunnen voorleggen. Nu duurt dat een jaar en moet er tijd voorzien worden voor inspiratie en participatie. Vroeger moesten al die ideeën zuiver uit de politiek komen, maar vandaag is wat de burger te zeggen heeft veel belangrijker. Wij luisterden ook wel naar de inwoners, maar op een veel klassieker manier. Nu gaan ze in Meise vergaderingen organiseren waar de burgers hun plannen en ideeën naar voren mogen brengen. Ik ben heel benieuwd.

“Je móét je aanpassen. Dat is niet altijd eenvoudig, dat wil ik eerlijk toegeven. Je moet kunnen mee evolueren.”

Mensen hebben vaak frisse ideeën. Zeker op de vlakken waar wij tekort schieten of nog niet genoeg van op de hoogte zijn, kunnen ze een bijdrage leveren. Daarnaast is transparantie ook iets dat nu veel terugkomt. Zo heeft onze nieuwe burgemeester een State of the Union gedaan. Ik had dat al gehoord in Amerika, maar nu dus ook in Meise.

Is de relatie met de burgers veranderd doorheen de jaren?

Ja, dat is een groot verschil. Vroeger hield ik na mijn werkuren spreekuur,

zowel in Meise als in Wolvertem. De mensen konden dan bij mij langskomen. Nu verloopt dat allemaal online, het is minder persoonlijk geworden. Ik ga niet zeggen dat het slechter geworden is, maar je mist toch wel dat rechtstreekse contact met de mensen. Dat is iets dat ik altijd fijn vond, dat is weg. Als je nu een mail vergeet, is het een drama. Dat is een nieuwe manier van werken waar jongeren geen probleem mee hebben, maar wij moeten ons aanpassen.

Was het altijd eenvoudig om je aan te passen aan de veranderingen?

Je móét je aanpassen. Dat is niet altijd eenvoudig, dat wil ik eerlijk toegeven. Bij mij is dat wel altijd redelijk vlot gegaan. Er zijn collega's waarbij het minder vlot ging en zij zijn moeten stoppen. Op de duur lagen ze overhoop met zichzelf of met hun partijgenoten. Je moet kunnen mee evolueren. Tijdens mijn werk als drukker was dat ook nodig. Toen ik in de drukkerij begon, moesten we nog lettertjes zetten, nu zie je dat nergens meer. Op 20 jaar tijd is alles enorm geëvolueerd, ongelofelijk. Dat is misschien mijn geluk, dat ik mij in de politiek daardoor ook makkelijker kan aanpassen.

Tot slot, het is opvallend dat er in Meise zo veel 70-plussers politiek actief zijn. 20% van de gemeenteraadsleden is ouder dan 70 jaar. Zit er hier iets in het water?

Misschien, ik weet het niet. Het is goed dat je mij dat zegt, dat zal inderdaad kloppen. Dat zijn mannen zoals ik, die geen afscheid kunnen nemen (lacht). Maar ook andere dingen natuurlijk, zoals de interesse die blijft. Ik doe het niet tegen mijn goesting, hè. Dan zou ik niet beginnen met dat (wijst naar de lijvige inspiratienota n.v.d.r.) hier allemaal uit te pluizen.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

De mobiele mantelzorgwoning

Een rolstoeltoegankelijke woning die in de tuin geplaatst kan worden om de persoon met een zorgvraag in de nabijheid te brengen van de persoon die de zorg biedt. In Gent kan het al via een pilootproject.

Stad Gent verkreeg provinciale subsidies in het kader van de oproep 'Experimentele woonvormen' en kocht hiermee een mantelzorgwoning aan. Deze woning werd samen met de aanbieder ontworpen, is rolstoeltoegankelijk en wordt in eerste instantie als kijkwoning gebruikt. Geïnteresseerden kunnen de woning komen bezichtigen, vragen stellen aan de medewerkers, informeren omtrent specifieke situaties, ...

Intussen kreeg de zorgwoning in Gent al meer dan 100 geïnteresseerden over de vloer. De bezoekers stellen tal van vragen die de betrokken diensten als input kunnen gebruiken. Al een achttal andere gemeenten contacteerden hen om op de hoogte te blijven van het traject. Ook zij wensen in de toekomst een duidelijk standpunt te kunnen innemen met betrekking tot deze woonvorm. Door op termijn de krachten te bundelen, hoopt stad Gent de realisatie van zo'n mobiele woning in de toekomst eenvoudiger te maken.

Een duidelijke wetgeving?

Er waren gesprekken tussen diverse betrokken diensten zoals de dienst zelfstandig wonen, de dienst stedenbouw, de dienst wonen, de dienst toezicht en de dienst burgerzaken om een duidelijk kader op te maken voor deze woonvorm. Wat kan? Wat kan niet? Waarmee moet je rekening

houden? En dit binnen bestaande wetgeving en reglementeringen.

Er bestaat een decreet met betrekking tot zorgwonen of kangoerewonen, maar dit omvat enkel het creëren van een ondergeschikte woning in een hoofdwoning. Met andere woorden, een mobiele woning in de tuin valt theoretisch gezien niet onder het bestaande decreet zorgwonen.

Het prijskaartje van de mantelzorgwoning

Een even belangrijke uitdaging, naast een duidelijk kader, is de betaalbaarheid van zo'n woning. Momenteel worden ze hoofdzakelijk te koop aangeboden. Aan de kijkwoning in Gent hangt een prijskaartje van ongeveer 75 000 euro. Stad Gent wil bekijken of er in de toekomst ook verhuring of leasing mogelijk is.

Logeer zelf eens in de kijkwoning

De kijkwoning is volledig operationeel. Ze is aangesloten op elektriciteit, water, riolering, ... Na de zomervakantie van 2019 kan je de kijkwoning uittesten en er, indien gewenst, overnachten. Alle feedback van de bezoekers en logeers kan dan meegenomen worden zodat stad Gent een pionier kan zijn voor deze woonvorm.

Meer informatie

Benieuwd? Stuur een mailtje naar zelfstandigwonen@ocmw.gent of bel naar 09 266 93 05.

Els Devriendt

Stafmedewerker OCMW Gent

MAAK KENNIS MET ONZE NIEUWE TRAINERS!

In de loop van maart en april 2019 organiseerde Vlaamse Ouderenraad · Lokaal opnieuw een basiscursus om nieuwe trainers klaar te stomen voor het geven van vormingen aan mensen uit lokale ouderenraden. Er staan inmiddels al 26 trainers paraat om vormingen te geven, verspreid over heel Vlaanderen. We stellen enkele van de nieuwe trainers aan je voor. Misschien ontmoet je hen wel tijdens een vorming in je buurt!

Lieven Deprettere
West- en Oost-Vlaanderen

"Ik heb de kaap van 60 ondertussen al eventjes bereikt. Na een boeiend en actief leven in het onderwijs, maak ik stapsgewijs de overstap naar het **anders-actieve leven**. De fase van het ouder worden vind ik een hele uitdaging, waar ik graag iets van wil maken. Ik wil mij meer toeleggen op een van **mijn passies**: vormingswerk en het begeleiden van groepen. Tijdens mijn professionele carrière ondersteunde ik trouwens ook al participatieprocessen. Die ervaring wil ik nu heel graag inzetten in de context van ouderenbeleidsparticipatie. Twee vliegen in een klap!"

Carine Spriet
West-Vlaanderen

"Doorheen mijn professionele carrière als geriatrisch (thuis)verpleegkundige en docent heb ik een grote affiniteit ontwikkeld voor ouderen. Ik besloot zelfs nog een opleiding **psychosociale gerontologie** te volgen en daar is mijn interesse voor ouderenbeleidsparticipatie gegroeid. Volgens mij is ouderen blijven betrekken in onze samenleving de uitdaging van de toekomst. Ik ben ervan overtuigd dat we ouderen hierbij kunnen **ondersteunen** door hen te informeren tijdens vormingsmomenten."

Lieve De Clercq
Oost-Vlaanderen

Op beleidsparticipatie, actief burgerschap en sociale betrokkenheid staat **geen leeftijdsgrens**. Ouderen en hun organisaties moeten hierin gestimuleerd worden, bijvoorbeeld via vorming en sensibilisering. Vanuit die achtergrond zag ik wel wat in een vrijwillige inzet als vormingsbegeleider bij de Vlaamse Ouderenraad. Ik hoop de kennis, inzichten en ervaringen uit mijn opleiding, loopbaan en inzet in een lokale ouderenraad te kunnen benutten in deze nieuwe uitdaging."

Jos Heylen
Antwerpen

"Omwille van mijn **bezorgdheid** voor ouderen nam ik deel aan de opleiding 'vormingsbegeleider' bij de Vlaamse Ouderenraad. Ik ben lid van verschillende plaatselijke ouderenverenigingen en sinds kort ook van het Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie (RPO). Elke woensdag presenteer ik tussen 9 en 10 uur een '**seniorenuurke**' bij radio Lichtaart, dat iedereen online kan beluisteren. Als vormingsbegeleider wil ik mij verder blijven vervolmaken en inzetten voor onze ouderen, vooral voor wie geen lid is van een vereniging."

“Ik hoop de kennis, inzichten en ervaringen uit mijn opleiding, loopbaan en inzet in een lokale ouderenraad te kunnen benutten in deze nieuwe uitdaging.

Jos Van Grunderbeeck
Vlaams-Brabant

"Mijn professioneel leven stond in het teken van vorming en cultuur. Thema's die eigenlijk ook terugkomen in mijn **vrijwilligerswerk**, bijvoorbeeld als voorzitter van een culturele kring. Enkele jaren geleden heb ik mij ingezet als vrijwillig onderzoeksbegeleider tijdens het **lokale ouderenbehoefteonderzoek**. Sindsdien ben ik actief gebleven op het vlak van ouderenbeleidsparticipatie: ik ben ondervoorzitter van de ouderenraad, ik zetel in het Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie (RPO) en ben afgevaardigd in de Commissie Cultuur, Leren en Maatschappelijke Participatie van de Vlaamse Ouderenraad."

Chris Verlackt
Vlaams-Brabant

"Eerst en vooral ben ik de trotse moeder van 2 heel toffe zonen die elk 2 schattige meiden hebben. Daarnaast ben ik ook een actieve dame. Ik ben nog steeds werkzaam als **docente**; ik geef les aan studenten die in de jeugdhulp, gehandicaptenzorg of ouderenzorg gaan werken. Sinds dit schooljaar ben ik wat minder gaan werken, waardoor ik wat meer vrije tijd heb. Aangezien ik liever niet blijf stilzitten en heel erg geïnteresseerd ben in het **welzijn en welbevinden** van mensen in hun omgeving, heb ik mij kandidaat gesteld om vormingen te geven voor de Vlaamse Ouderenraad."

Nele De Win
Vlaams-Brabant

"Ik heb een jarenlange carrière in de **geestelijke gezondheidszorg** achter de rug, maar besloot dat het na mijn pensioen nog geen tijd was om te gaan stilzitten. Ik behaalde nog het diploma **seniorenconsulent**, ben voorzitter van de lokale ouderenadviesraad, ondervoorzitter van het Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie (RPO), lid van de Interregionale Stuurgroep Ouderen-beleidsparticipatie (ISO) en afgevaardigd in de Commissie Welzijn, Gezondheid en Zorg van de Vlaamse Ouderenraad. Vanuit mijn eigen betrokkenheid wil ik graag ouderen motiveren en stimuleren om zoveel mogelijk te participeren aan het beleid. Als vormingsbegeleider wil ik graag mijn kennis en enthousiasme overbrengen."

Arlette Belmans
Limburg

"Toen ik na een carrière als beroepsmilitair op rust gesteld werd, ging ik op zoek naar **nieuwe horizonten**. Ik heb altijd veel interesse gehad in de participatie van ouderen in de gemeente en besloot om me hierin te verdiepen. Ik vind het enorm belangrijk dat het lokaal bestuur rekening houdt met de oudere inwoners van de gemeente. Tegelijkertijd moeten ook ouderen op de hoogte zijn van hoe ze het **lokaal beleid** kunnen **beïnvloeden**. Toen de kans zich voordeed om vormingsbegeleider te worden bij de Vlaamse Ouderenraad heb ik dan ook niet getwijfeld."

Samen voor een **dementievriendelijk** Vlaanderen

Met het interactieve doeboek 'Dementievriendelijke gemeenten' roepen de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen, de Alzheimer Liga Vlaanderen en de Vlaamse Ouderenraad op tot actie. Het doeboek is het resultaat van gesprekken met lokale besturen die al dementievriendelijk werken, zorgprofessionals, mantelzorgers en personen met

(jong)dementie. Zij maken vanuit hun persoonlijke of professionele bril concreet wat 'dementievriendelijk' betekent. De methodieken, tips en goede praktijken die het doeboek rijk is, weerspiegelen wat zij belangrijk en betekenisvol vinden. Als lokale ouderenraad kan je hiermee aan de slag om ook in jouw gemeente dementievriendelijk beleid hoog op de agenda te zetten.

Het pleidooi voor een dementievriendelijke samenleving is niet nieuw, maar meer dan ooit actueel. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is dementie de grootste sociale en economische uitdaging van deze eeuw. In 2030 zullen er wereldwijd meer dan **82 miljoen mensen met dementie** zijn, goed voor een kostenplaatje van ongeveer 1,5 triljoen euro.

“Gemeenten die geen werk maken van dementievriendelijk beleid gaan de trein missen.

In 2018 maakte het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen concreet wat dit voor ons betekent. En de cijfers liegen er niet om. In 2035 zal Vlaanderen 188 183 personen met dementie tellen. Een toename met maar liefst 42,7%. Genoeg mensen om het sportpaleis tot drie keer toe te vullen! Reken daar de betrokken mantelzorgers bij en je krijgt pas echt een idee van hoeveel mensen er met dementie te maken hebben. Er is nood aan actie. Want overal waar het aantal personen met dementie toeneemt, lijkt ook het aantal mensen die uit de boot vallen door diagnose, taboe en onbegrip toe te nemen.

Doeboek gevormd door betrokkenen

Het doeboek 'Dementievriendelijke gemeenten' draagt een duidelijke oproep tot actie in zich. Een dementievriendelijke(re) samenleving is overal relevant en nodig. Een lokaal bestuur is sterk geplaatst om hiermee aan de slag te gaan: in de nabijheid van haar burgers en over beleidsdomeinen heen. Het doeboek wil lokale besturen ondersteunen om dementievriendelijke ambities naar de praktijk te vertalen, op weg naar een dementievriendelijke gemeente. Want wat is 'dementievriendelijk' en wanneer ben je het? De grote troef van het doeboek is dat wat 'dementievriendelijk' is vorm kreeg door de ogen van mensen die professioneel of persoonlijk met (jong)dementie te maken hebben. Dat maakt de publicatie waarheidsgetrouw en stelt opnieuw scherp dat een dementievriendelijke gemeente een beweging is, gevoed door de mensen waarvoor het bedoeld is. Geen statische afvinklijst!

“Een lokaal bestuur dat goed is voor personen met dementie, is goed voor al haar inwoners.

De lokale ouderenraad als partner

Het doeboek is ook een oproep tot actie voor mantelzorgers, leden van lokale ouderenraden en de gewone man in de straat. Het uitgebreide repertorium van het doeboek dient niet enkel om lokale besturen op weg te helpen, maar is evenzeer een instrument om hen op hun verantwoordelijkheden aan te spreken. En daar zijn ouderenraden in het bijzonder sterk voor geplaatst. Staat het dementievriendelijk concept nog niet op de agenda van jouw lokaal bestuur? Is er (nog) te weinig draagvlak, animo of inspiratie om aan de slag te gaan? Laat het doeboek jou helpen om de eisen voor een dementievriendelijke gemeente kracht bij te zetten en om jouw lokaal bestuur over de streep te trekken.

Er gebeurt al heel wat, maar er is nog ruimte voor verbetering. Het doeboek reikt handvaten aan om aan de slag te gaan met de uitdagingen van vandaag voor het sterker dementievriendelijk beleid van morgen.

Je kan het doeboek downloaden op www.vvsg.be. Sla het document op en open het op jouw computer (niet in de browser!). Enkel zo kan je er interactief mee aan de slag.

Meer informatie

Vragen over de oproep tot actie of over dementievriendelijke gemeenten in het algemeen?

Mail naar iris.demol@vvsg.be.

Iris De Mol

Stafmedewerker ouderenbeleid

Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

© Sien Verstraeten

Vlaamse Ouderenraad drukt stempel op nieuw woonzorgdecreet

De voorbije twee jaar werd in Vlaanderen hard gewerkt aan een nieuw woonzorgdecreet. Het doel: zorgen dat wie woonzorg of ondersteuning nodig heeft, kan rekenen op kwaliteit en gepaste zorg. Zowel thuis als in een dagverzorgingscentrum als in een woonzorgcentrum. Voor de Vlaamse Ouderenraad bood die hervorming een uitgelezen kans om jarenlange vragen en verzuchtingen om te zetten in concreet beleid. En met resultaat.

Woonzorg wat?

Het woonzorgdecreet bepaalt waaraan woonzorgvoorzieningen moeten voldoen in hun werking. Zo niet, dan volgen er sancties. Wie de levenskwaliteit en inspraak van mensen met zorgnoden wilt verbeteren, vindt daarvoor in dit decreet heel wat hefboomen. De Vlaamse Ouderenraad was er dan ook snel bij om inspraak te vragen en kreeg die ook: via besprekingen in voorbereidende werkgroepen en diverse adviezen konden we de signalen die we van ouderen kregen meermaals op tafel leggen.

Nu de laatste aanpassingen aan het uitvoeringsbesluit door de regering werden goedgekeurd, kunnen we vaststellen dat tot in de laatste ronde nog wijzigingen op vraag van de Vlaamse Ouderenraad zijn doorgevoerd. We pikten de belangrijkste er voor je uit:

Vernieuwde rol voor lokale dienstencentra

Lokale dienstencentra moeten in de toekomst heel anders werken. Kwetsbare inwoners en het versterken van de buurt komen nu op de eerste plaats en niet langer het organiseren van activiteiten. Samen met het lokaal bestuur, buurtbewoners, verenigingen en welzijns- en zorgorganisaties moeten ze zicht krijgen op de noden en de buurt dichter bij elkaar brengen. Lokale dienstencentra moeten de brug worden tussen al deze partners en ervoor zorgen dat inwoners de weg vinden naar het aanbod in de buurt dat het best aansluit bij hun vragen, noden en wensen.

Verplichte erkenning voor assistentiewoningen

Een van de grootste kwalen uit het woonzorgdecreet wordt rechtgezet: alle 'aangemelde' assistentiewoningen, die eigenlijk aan geen enkele regelgeving moeten voldoen, gaan eruit. Zij moeten binnenkort allemaal een erkenning aanvragen en in lijn zijn met alle regels. Enkel diegenen die hieraan voldoen mogen de naam 'assistentiewoning' gebruiken. Zo is iedere bewoner van een assistentiewoning eindelijk zeker van waar hij recht op heeft, zoals een woonassistent, een noodoproepsysteem voor crisis- en overbruggingszorg, een gemeenschappelijke ruimte en een rolstoeltoegankelijke omgeving. Ook de garantie dat er een antwoord geboden wordt op noodoproepen en dat er niets extra gefactureerd mag worden louter om even te komen kijken naar aanleiding van een noodoproep werd sterker ingebouwd.

Kwaliteit van leven, wonen en zorg centraal

Ouderen met zorgnoden krijgen meer inspraak over hun persoonlijke ondersteuning en zorg. De tijd dat zorgplannen achter gesloten deuren geschreven werden zonder inspraak van de oudere zelf lijkt gelukkig voorbij. Nieuw is dat er op regelmatige basis samen met de oudere (en zijn familie) overleg moet plaatsvinden over hoe hij het liefst leeft en woont en welke verzorging daarbij nodig is. Het is de

bedoeling om dit in een 'woonzorgleefplan' te noteren dat regelmatig aangepast wordt. Dat plan gaat veel verder dan enkel de medische zorg. Ook de verwachtingen rond zelfredzaamheid, sociale relaties, een aangename leefomgeving, betekenisvolle dagbesteding, ... moeten aan bod komen. Inzagerecht was er al langer, maar binnenkort kunnen bewoners ook zelf relevante zaken (laten) noteren, zodat ze effectief mee 'eigenaar' zijn van hun woonzorgleefplan.

“Een van de grootste kwalen uit het woonzorgdecreet wordt rechtgezet: alle 'aangemelde' assistentiewoningen, die eigenlijk aan geen enkele regelgeving moeten voldoen, gaan eruit.

Versterking van de gebruikersraden

De gebruikersraden in woonzorgcentra en assistentiewoningen krijgen versterking. Naast de gebruikersraad moet ook een verplichte familierraad regelmatig samenkomen. Bovendien kan op vraag van een bewoner of familielid iemand uit een mantelzorgvereniging of de lokale ouderenraad mee deelnemen aan de gebruikersraad, om hen te ondersteunen in de dialoog met de voorziening. Verder mag het intern reglement alleen nog maar gewijzigd worden nadat de gebruikersraad en de familierraad werden geraadpleegd. Zo krijgen ze een volwaardige stem in de organisatie van het dagelijks leven in het woonzorgcentrum.

Een doeltreffend klachtenbeleid

Weg met de tijd waarin klachten in een woonzorgcentrum wettelijk gewoon geklasseerd konden worden! Voortaan hebben bewoners en familieleden binnen een bepaalde termijn recht op antwoord, en moet het

woonzorgcentrum aantonen dat het op basis van klachten maatregelen neemt om problemen te verhelpen of te voorkomen.

En nog veel meer ...

Dat is uiteraard niet alles. Op tal van specifieke punten werden regels aangepast om aan onze vragen ter versterking van de kwaliteit van leven, wonen en zorg tegemoet te komen. Zo gaat er veel aandacht naar regels rond het garanderen van de grootste mogelijke vrijheid. Stap voor stap komen er nieuwe ondersteuningsvormen bij zoals verschillende vormen van kortverblijf en een passender aanbod voor mensen met jongdementie. Ook palliatieve zorg, vroegtijdige zorgplanning en levenseindezorg kregen extra aandacht. Tot slot zullen burgers in de toekomst ook online inspectieverslagen kunnen terugvinden.

Hoe verder?

Vanaf 2020 gaan de nieuwe regels van kracht. Maar ondanks de belangrijke stappen vooruit, zitten we nog lang niet bij de perfecte zorg. En dit om twee redenen. Ten eerste omdat dit decreet slechts een tussenstap is. Men heeft heel wat regels op punt gesteld, maar een echte hertekeuring van het zorglandschap was op die korte tijd helaas niet mogelijk. Ten tweede omdat een aantal belangrijke zaken nog niet aangepakt zijn: de financiering moet omhoog, net zoals de minimumnormen voor personeel. Ook de spreiding van het aanbod moet beter, zodat er geen regio's meer zijn met lange wachtlijsten of een overaanbod. En ook aan de betaalbaarheid moet dringend iets gedaan worden. Stuk voor stuk eisen die de Vlaamse Ouderenraad met zekerheid zal voorleggen aan de nieuwe Vlaamse regering.

Wil je meer weten over de nieuwe regelgeving of onze adviezen nalezen? Kijk zeker eens op www.vlaamse-ouderenraad.be/watdenkenwe

Nathalie Sluys

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Leven in vrijheid, een basisrecht voor iedereen?

Iedere dag worden er ouderen met zorgnoden in hun vrijheid beperkt, zowel thuis, in het woonzorgcentrum als in het ziekenhuis. Hoe komt het dat er, ondanks alle inspanningen voor goede en warme zorg, dagelijks nog zoveel ouderen met zorgnoden een stuk van hun vrijheid moeten afgeven? In sommige gevallen onvermijdelijk, maar zeker niet altijd de beste oplossing. Meestal liggen zorgzame motieven, praktische overwegingen en onmacht aan de basis. De Vlaamse Ouderenraad schreef er een advies over. We vatten het hier voor je samen.

© Sien Verstraeten

Vrijheidsbeperking? Fixatie?

Vrijheid is zelf keuzes kunnen maken. Wanneer ouderen geconfronteerd worden met zorgnoden wordt dit steeds minder vanzelfsprekend.

Fixatie en vrijheidsbeperking zijn begrippen die zowel in de praktijk als in onderzoek door elkaar gebruikt worden. Ze staan voor alle maatregelen, materialen of handelingen waardoor iemand zich niet meer vrij kan bewegen.

Fysieke fixatie

Alle materialen in de buurt van het lichaam, met de opzettelijke bedoeling dat de persoon deze niet zelf kan verwijderen en de bewegingsvrijheid wordt beperkt. Bedsponden, voorzet-tafels, gordels rond de buik, voeten of handen, zelfgemaakte materialen, ... gaande van minder tot zeer ingrijpende maatregelen.

Chemische fixatie

Medicatie om de bewegingsvrijheid te beperken en controle op iemands gedrag uit te oefenen zoals slaap- en kalmeermiddelen en antidepressiva. Vooral onrust en verzet leiden vaak tot de opstart ervan.

Beperken van iemands handelen

De rolstoel of zetel in remstand zetten, gesloten afdelingen, de telefoon en sleutels wegnemen, geen bezoek mogen ontvangen, op de kamer moeten blijven, het verbieden van voedingsmiddelen, ...

Schending van het recht op vrijheid

Het opgelegd worden van vrijheidsbeperkende maatregelen stijgt met de leeftijd. We zien het vooral bij mensen met dementie, een hoge mate van lichamelijke afhankelijkheid en een slechte mobiliteit. Vooral om te voorkomen dat ouderen vallen en hierdoor letsels oplopen. Ook onderuitglijden, onrust, rondwalen en dwangmatig gedrag doen zorgverleners naar fixatie grijpen. Vaak is het de familie die er zelf om vraagt.

“Er is een grondige reden nodig om af te wijken van ieders recht op vrijheid.

Er is een grondige reden nodig om af te wijken van ieders recht op vrijheid. Fixatie enkel en alleen om te voorkomen dat iemand uit bed zou stappen of 's nachts te veel rondwandelt, is een ongeoorloofde reden. En toch maakt het deel uit van de dagelijkse zorg en blijft er een zekere mate van maatschappelijke aanvaardbaarheid.

Een groot knelpunt is het ontbreken van duidelijke wetgeving in ons land. Hier en daar vind je een regelgevend kader, maar deze zijn niet sluitend en voor interpretatie vatbaar.

Een lange lijst negatieve gevolgen

Mensen in hun vrijheid beperken doet meestal meer kwaad dan goed. En zeker wanneer het evolueert naar een dagelijkse routine. Fysieke fixatie kan leiden tot fysieke letsels zoals doorligwonden, een verminderde eetlust of ondervoeding, afname van spierkracht, ademhalingsproblemen, een verstoord slaap- en waakritme en zelfs tot overlijden. Daarnaast is er een psychosociale impact met een toename van angst, verwardheid, desoriëntatie, onrust, verlies van zelfrespect en depressie.

Ook langdurig gebruik van medicatie voor psychische aandoeningen brengt heel wat gevolgen met zich mee. Ouderen die langdurig psychofarmaca gebruiken zijn sufter, minder alert, meer verward, en hebben vaak een minder goed geheugen en voedingsproblemen.

Factcheck: valpartijen voorkomen door vrijheidsbeperking?

Een val kan ernstige letsels met zich meebrengen. Het is begrijpelijk dat elke zorgverlener dit wil voorkomen. Maar net door ouderen met zorgnoden in hun vrijheid te beperken, ontstaat een vicieuze cirkel waardoor hun evenwicht, stabiliteit en algemene mobiliteit verminderen en ze nog meer kans hebben om te vallen. Verschillende onderzoeken tonen aan dat het niet toepassen van vrijheidsbeperking nauwelijks zorgt voor meer valpartijen. Indien het toch gebeurt, zijn de letsels vaak minder erg.

De feiten op een rijtje:

1 op de 4 thuiswonende 60-plussers met zorgnoden krijgt te maken met **vrijheidsbeperking**, waarvan ongeveer de helft 24 uur lang.

1 op de 5 woonzorgcentra fixeert meer dan 30% van zijn bewoners overdag. 's Nachts is dit zelfs 57% van de bewoners.

Er is **veel diversiteit**. Er zijn woonzorgcentra waar bijna geen bewoners gefixeerd worden en er zijn er waar 50 tot 60% van de bewoners gefixeerd wordt.

Ongeveer **8 op de 10** bewoners in woonzorgcentra gebruikt langdurig **medicatie** voor psychische aandoeningen.

Voor **ziekenhuizen** zijn er geen samenvattende cijfers, maar... op basis van de cijfers per ziekenhuis zien we ook **grote verschillen**.

Dagelijks dilemma tussen vrijheid en veiligheid

Professionele zorgverleners en mantelzorgers worstelen dagelijks met de angst en het risico dat er iets mis kan lopen of ze botsen op gevoelens van onmacht, frustratie en schuld. Hoe groot is het risico op vallen? Wat doe ik indien ik alleen sta voor een groep bewoners of wanneer ik als mantelzorger geen 24 uur paraat kan zijn? Welk gevaar lopen anderen in de omgeving? Welke impact hebben de vrijheidsbeperkende maatregelen? En wat te doen in dringende situaties?

“De dagelijkse realiteit van moeilijk hanteerbaar gedrag is niet op te vangen met enkel wetgeving, procedures en afspraken.

Vlaamse Ouderenraad roept op tot actie

Volledig fixatieloos werken is vrijwel onmogelijk. Regelmatig is het nodig om de oudere of zijn omgeving te beschermen. Toch gebeurt dat nog té vaak en té lang. Velen tonen nu al aan dat een fixatiearm beleid mogelijk is. Hoe komt het dan dat anderen niet volgen? Personeelstekorten, gebrek aan kennis en deskundigheid en het intern beleid van de voorziening liggen daarvan aan de basis.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt een **actieplan** met structurele maatregelen én een betere ondersteuning en oplossingen voor moeilijke situaties waarin zorgverleners terecht komen. Meer personeel kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat er tijd vrijkomt om op zoek te gaan naar de oorzaken van bepaald gedrag, meer toezicht te organiseren en manieren te zoeken om moeilijke situaties aan te kunnen en anders om te gaan met ouderen. Dat kost tijd, middelen en mensen.

Vrijheidsbeperking? Ja, maar...

- ... altijd als uitzonderingsmaatregel en zowel fysieke en chemische fixatie als allerlaatste redmiddel wanneer er ernstige risico's zijn voor de persoon zelf of zijn omgeving.
- ... enkel indien alle oorzaken van gedrag onderzocht zijn en alternatieven aan bod kwamen.
- ... bij voorkeur de minst ingrijpende maatregel met de grootst mogelijke bewegingsvrijheid.
- ... enkel voor korte duur, met verhoogd toezicht én een dagelijkse evaluatie.

Dit alles uiteraard met inspraak van de oudere zelf, zijn mantelzorger of wettelijk vertegenwoordiger, arts en team. In dringende situaties moeten er ook tijdelijke oplossingen mogelijk zijn.

Wat verwachten we van de overheid?

Structurele maatregelen

- ◆ Zorg voor een duidelijke wetgeving, een juridisch kader en richtlijnen rond vrijheidsbeperking voor alle sectoren.
- ◆ Investeer in een correcte financiering van zwaardere en complexe zorgnoden.
- ◆ Verhoog de personeelsnormen in woonzorgcentra en subsidieer nieuwe functies zoals een psycholoog.
- ◆ Voorzie een permanente en degelijke controle op vrijheidsbeperking in de dagelijkse praktijk én bevrage de ervaren levenskwaliteit van ouderen met zorgnoden.
- ◆ Maak werk van een referentiekader rond vrijheidsbeperkende maatregelen als leidraad voor de voorzieningen én de Zorginspectie.

Ondersteuning en oplossingen voor moeilijke situaties

De dagelijkse realiteit van moeilijk hanteerbaar gedrag is niet op te vangen met enkel wetgeving, procedures en afspraken. Zorgverleners staan vaak voor ethische dilemma's waarbij ze risico's voor vrijheidsbeperking, waarden, normen en levenskwaliteit moeten afwegen.

- ◆ Versterk de kennis rond vrijheidsbeperking bij alle zorgverleners en zorg voor een betere verspreiding van goede praktijken.
- ◆ Maak van de kennis over vrijheidsbeperking een standaard onderdeel in alle basis- en vervolgoopleidingen voor zorgverleners.
- ◆ Zorg voor een betere ondersteuning van mantelzorgers en betrek hen als volwaardige partners in de thuiszorg, woonzorgcentra en ziekenhuizen.
- ◆ Stimuleer en ondersteun voorzieningen om routines te doorbreken en een cultuuromslag te maken naar persoonsgerichte zorg, een heldere en gedragen visie op vrijheid en een beter beweegbeleid om valpartijen te voorkomen.
- ◆ Zet in op (aan)gepaste woonzorgvormen en begeleiding zoals kleinschalige woonvormen.
- ◆ Stimuleer samenwerking in de thuiszorg, woonzorgcentra en ziekenhuizen en zet vrijheidsbeperking op de agenda binnen de zorggraden van de eerstelijnszones.

Het volledige advies kan je terugvinden op onze website www.vlaamse-ouderenraad.be/watdenkenwe

Nathalie Sluyts

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Studiedag 'Inspraak en participatie van ouderen met zorgnoden en hun mantelzorgers'

Geen woorden, maar daden!

Vrijdagochtend 21 juni 2019 in het Vlaams Parlement. De Vlaamse Ouderenraad heet ongeveer 120 deelnemers welkom op zijn studiedag rond inspraak in hoe zorg georganiseerd wordt in het dagelijks leven, hoe regel je dat? De begeesterde sprekers en de vele inspirerende praktijkvoorbeelden getuigen dat hiervoor duidelijke stappen ondernomen worden. We blikken terug op een leerrijke en boeiende dag!

Gedaan met 'passief ondergaan'

De tijd waarin mensen passief hun zorg moesten 'ondergaan', is gelukkig voorbij. Vertrekken vanuit de vragen van mensen vindt steeds meer ingang, zowel in het beleid als op het terrein. Toch blijft er in de praktijk ook sprake van aarzeling en onzekerheid. Het idee blijft hangen dat inspraak en participatie organiseren, zowel wat betreft de persoonlijke zorg als wat betreft de keuzes omtrent de organisatie en kwaliteit van de zorg, niet voor iedere organisatie of oudere haalbaar is.

“Jo Vandeurzen: “Het woonzorgdecreet heeft veel nieuwe ambities. Ook de garantie op inspraak en participatie wordt daarbij expliciet benoemd.”

De Vlaamse Ouderenraad wou met deze verkennende studiedag volop inspireren en aantonen dat het wél kan. Samen met vrijwilligers, deskundigen en zorgverstrekkers reflecteerden we over hoe we de stem van ouderen met zorgnoden kunnen versterken. We trokken lessen uit binnen- en buitenlandse praktijkverhalen die vandaag al aantonen hoe inspraak, welzijn en goede zorg samengaan.

Deze studiedag komt op het juiste moment

In de voormiddag werden we ondergedompeld in het thema. Vlaams minister van Welzijn, **Jo Vandeurzen**, lichtte toe hoe het nieuwe woonzorgdecreet inspraak en participatie van ouderen in de zorg verankert. Hij verwees ook naar standpunten en beleidsvoorstellen vanuit de Vlaamse Ouderenraad rond inspraak. **Robert Geeraert** nam op een kritische manier de mogelijkheden en uitdagingen onder de loep en **Jef Pelgrims** nam ons mee naar Nederland waar hij mee aan de wieg stond van de Wet Medezeggenschap die de positie van personen met zorgnoden moet versterken.

Ook mantelzorgers willen gehoord worden en verwachten een degelijke ondersteuning. **Gonda Hendrickx** bracht een moedige getuigenis over haar nood aan een luisterend oor en de zoektocht naar respect en waardigheid voor haar echtgenoot met dementie die in het woonzorgcentrum woont. **Hilde Weckhuysen** wierp vanuit haar professionele ervaring een blik op de noden van mantelzorgers en deed een warme oproep om ook hun stem niet te vergeten.

Duik in de praktijk

De verhalen en praktijkvoorbeelden die tijdens de workshops in de namiddag aan bod kwamen, maakten duidelijk dat er enorm veel inspraakmogelijkheden zijn voor ouderen met zorgnoden. Er kwamen voorzieningen aan het woord die voluit voor een persoonsgerichte werking kiezen en er in slagen om de organisatie van zorg en ondersteuning anders aan te pakken. Er werd belicht hoe inspraak en participatie voor ouderen met zorgnoden zowel individueel als in groep gerealiseerd kunnen worden en er was extra aandacht voor die doelgroepen waarbij inspraak vaak vergeten wordt.

“Mathieu Martens: “Veel mensen geven vanuit eenzelfde filosofie toch een andere invulling. En dat is belangrijk. De workshops zijn daarvan duidelijke getuigen.”

Is je interesse geprikkeld? Surf naar www.vlaamse-ouderenraad.be voor alle presentaties.

Justine Rooze & Nathalie Sluyts

Stafmedewerkers Vlaamse Ouderenraad

Het participatiereglement: zorg dat je erbij bent!

Gemeenten zijn sinds kort verplicht om een participatiereglement op te stellen. Momenteel zijn veel lokale besturen daarmee bezig. Wat staat er in zo'n participatiereglement en welke invloed heeft dit op de werking van de lokale ouderenraad? We zochten het voor jou uit!

Wat is het participatiereglement?

De Decreten Lokaal Bestuur en Lokaal Sociaal Beleid manen het gemeentebestuur aan om de inwoners te betrekken bij het uitstippelen van het gemeentelijk beleid. Er wordt echter niet bepaald op welke manier en over welke onderwerpen dit moet gebeuren. De gemeente moet nog een eigen regelgeving opstellen om de inspraak van de burger helder te omschrijven en te regelen. Daarom is het participatiereglement er.

In dat reglement worden de mogelijke inspraak- en participatiekanalen beschreven, zoals de adviesraden, een klachtenprocedure, ... Via het participatiereglement kom je dus te weten hoe je als burger kunt participeren in je gemeente en welke regels en afspraken je hierbij in acht moet nemen. Afhankelijk van wat er in het reglement neergeschreven staat, kan het een mooie kans zijn om participatie steviger te verankeren in het lokaal beleid.

Wat betekent het participatiereglement voor de lokale ouderenraad?

Het opstellen van het participatiereglement verplicht het lokaal bestuur om stil te staan bij hoe inspraak en participatie in de gemeente georganiseerd worden. Op zich is dat positief. Het is een kans voor het lokaal bestuur om een globale visie rond participatie te ontwikkelen. Vaak betekent het ook dat er geëvalueerd wordt hoe participatie in het verleden georganiseerd werd en dat het lokaal bestuur keuzes moet maken: willen ze op dezelfde manier verder doen, of willen ze net een nieuwe richting inslaan en experimenteren met nieuwe participatiemethodieken?

Het antwoord op bovenstaande vraag kan verschillende richtingen uitgaan. In sommige gemeenten is men blij met wat men ziet en wordt er besloten dat de huidige inspraak- en participatiekanalen onveranderd hun rol kunnen blijven spelen. In andere gemeenten besluit men echter dat er nood is aan aanpassingen en vernieuwing. Dat kan betekenen dat de rol van de lokale adviesraden in vraag gesteld wordt en dat de werking van de lokale ouderenraad bijgestuurd wordt.

Aangezien de lokale ouderenraad niet decretaal verplicht is, kan de gemeente ervoor kiezen om de inspraak van ouderen op een andere manier te organiseren. Bijvoorbeeld door de ouderenraad op te nemen in een grotere welzijnsraad, of door

helemaal af te stappen van adviesraden en te kiezen voor iets nieuws zoals een participatiemarkt of thematische vergaderingen.

“In veel lokale ouderenraden wel gevoelens van ongerustheid over of en in welke vorm ze zullen voortbestaan.

Het participatiereglement, een participatiekans?

Het afschaffen van de lokale ouderenraad is geen wijdverspreid fenomeen, in de meeste gemeenten kunnen de ouderenraden hun werking voortzetten. Tegelijkertijd leven in veel lokale ouderenraden wel gevoelens van ongerustheid over of en in welke vorm ze zullen voortbestaan. Er blijkt veel onduidelijkheid en onzekerheid te heersen. Die gevoelens worden voornamelijk gevoed door een gebrek aan informatie. Veel lokale ouderenraden blijken immers helemaal niet op de hoogte te zijn van de visie en concrete plannen van het lokaal bestuur. Ook al is het nog niet helemaal duidelijk wat het nieuwe participatiereglement zal betekenen voor jouw lokale ouderenraad, een gouden regel is: zorg dat je betrokken bent! Ga in gesprek met de schepenen voor

ouderenbeleid of met de verantwoordelijke ambtenaar, vraag naar de plannen en maak je sterk dat het onontbeerlijk is om ook de bestaande adviesraden te betrekken bij het nadenken over participatie in de gemeente.

Hoewel het in eerste instantie ongetwijfeld het fijnst lijkt om de vertrouwde werking van de lokale ouderenraad onveranderd voort te zetten, hoef je als lokale ouderenraad niet weigerachtig te staan tegenover veranderingen. In sommige gemeenten kunnen veranderingen er net voor zorgen dat er een frisse wind waait en dat de lokale ouderenraad haar adviesverlenende en beleidsbeïnvloedende functie met nieuwe energie opneemt. Je hoeft ook niet achterdochtig te zijn ten opzichte van nieuwe vormen van burgerparticipatie: waarom zouden deze de bestaande overlegstructuren moeten bedreigen? Denk, samen met het gemeentebestuur, na over hoe nieuwe vormen van burgerparticipatie en bestaande overlegstructuren elkaar net kunnen versterken.

Of het opstellen van het participatiereglement werkelijk een participatiekans is, hangt natuurlijk ook af van de houding van het lokaal bestuur. Als zij het participatiereglement achter gesloten deuren schrijft, mist het lokaal bestuur heel wat participatiekansen. Wanneer inwoners en adviesraden betrokken worden bij het opstellen van de participatieregels, kan er een reglement geschreven worden

Het gemeentebestuur van **Blankenberge** besliste dat de samenstelling van de ouderenraad moest wijzigen. Voor de zetelende leden kwam dit als een donderslag bij heldere hemel, ze stelden nog maar net vernieuwde statuten op.

In **Leuven** was de ouderenraad traditioneel onderverdeeld in verschillende deelraden die actief waren in de Leuvense deelgemeenten. Op die werking zat wat sleet, dus stelde de stad een alternatief voorstel voor aan de lokale ouderenraad waarbij de werking niet territoriaal, maar thematisch georganiseerd wordt. Het voorstel werd met veel enthousiasme onthaald en creëerde meteen een golf van positieve energie.

De lokale ouderenraad van **Zedelgem** contacteerde het college van schepenen en burgemeester meteen toen ze signalen opvingen over een mogelijke afschaffing van de lokale ouderenraad. Gelukkig kon het gemeentebestuur hen meteen geruststellen, de ouderenraad zou zeker niet verdwijnen.

dat nog beter aansluit bij de wensen en noden van het bestuur en de burgers van jouw gemeente. Door samen met de burgers en adviesraden op weg te gaan, ontwikkel je zonder twijfel een gedragen participatiereglement dat een grote slaagkans heeft.

Wat moet er in het participatiereglement staan?

Na een hopelijk participatief proces waarbij het lokaal bestuur samen met de burgers een visie op participatie ontwikkelde, is het tijd om na te denken over meer praktische zaken: wat moet er nu concreet in het participatiereglement komen te staan? De Wakkere Burger publiceerde een inspiratienota vol tips en aandachtspunten. Voor lokale adviesraden pleiten ze voor volgende regels:

- ◆ Leg vast dat de adviesraden steeds een **gemotiveerd antwoord** krijgen op de uitgebrachte adviezen, ook wanneer een advies niet opgevolgd wordt.
- ◆ Leg vast dat de **uitgebrachte adviezen** niet enkel naar de bevoegde schepen gaan, maar overgemaakt worden aan **alle fracties in de gemeenteraad**.
- ◆ Leg vast dat adviesraden ook **open vergaderingen** kunnen organiseren, zo kan er een bredere betrokkenheid bij deze raden ontstaan.

Bovenstaande regels kunnen de werking van de ouderenraad bevorderen en de impact van de adviesverlenende rol vergroten. Het is dus zeker zinvol om ervoor te pleiten dat deze regels opgenomen worden in het participatiereglement. Verder kan er ook gedacht worden aan het verankeren van de samenwerking tussen lokale partners zoals andere adviesraden, maar ook sleutelfiguren actief in het lokaal ouderenbeleid (lokale dienstencentra, woonzorgcentra, ...). Of denk

aan zaken die de openbaarheid van bestuur bevorderen, zoals de zittingsverslagen van de gemeenteraad publiceren of een begrijpbare begroting online plaatsen. Door meer openbaarheid ben je als burger immers beter geïnformeerd, wat een basisvoorwaarde is voor zinvolle participatie.

“Als het lokaal bestuur het participatiereglement achter gesloten deuren schrijft, mist het lokaal bestuur heel wat participatiekansen.”

Wanneer er hervormingen op tafel liggen, ga je best na of er in de nieuwe structuren nog voldoende aandacht mogelijk is voor de belangen van ouderen. Zo wordt er in sommige gemeenten voor gekozen om één grote adviesraad voor welzijn en vrije tijd op te richten die verschillende deelraden, zoals een cultuur-, sport-, jeugd- en ouderenraad, overkoepelt. Als dat in jouw gemeente het geval is, kan je ervoor pleiten om dit op een doordachte manier te laten gebeuren en wijzen op eventuele valkuilen. Haal bijvoorbeeld aan dat vergaderen met alle leden van de verschillende deelraden nefast zal zijn voor de betrokkenheid van de deelnemers en hun achterban. Leg de optie op tafel dat de deelraden toch nog aparte vergaderingen kunnen bijeenroepen. In de overkoepelende raad kunnen dan de voorzitters van de deelraden (eventueel aangevuld met enkele afgevaardigde leden) zetelen.

Vernieuwen of behouden?

De Vlaamse Ouderenraad blijft overtuigd van de meerwaarde die

een actieve ouderenraad kan bieden aan het lokaal bestuur en de lokale gemeenschap (lees ons artikel: 'Waarom een lokale ouderenraad onmisbaar is' er maar op na). We zijn echter zeker niet gekant tegen vernieuwing, tenminste als die op een doordachte manier plaatsvindt en er niet boven de hoofden, maar samen met de burgers nagedacht wordt.

Vernieuwen en behouden hoeven dus niet elkaars tegengestelden te zijn, maar kunnen elkaar net aanvullen en sterker maken. De hamvraag moet dan ook niet zijn of het lokaal bestuur in het participatiereglement kiest voor vernieuwing of behoud, maar of het lokaal bestuur het participatiereglement aangrijpt als een participatiekans.

“Wanneer er hervormingen op tafel liggen, ga je best na of er in de nieuwe structuren nog voldoende aandacht mogelijk is voor de belangen van ouderen.”

Wanneer je het participatiereglement bespreekt en evalueert in je lokale ouderenraad focus je dus best op de vraag of participatie en inspraak via het nieuwe reglement werkelijk verankerd worden in de gemeente. Vervolgens kan je nadenken over de rol die je hierin als ouderenraad kunt vervullen en of het participatiereglement de raad nog voldoende ruimte en mogelijkheden gunt voor zijn adviesverlenende en beleidsbeïnvloedende taak.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Het participatiereglement in de praktijk

Roeselare slaat een nieuwe richting in

De stad Roeselare greep het decreet Lokaal Bestuur aan om de manier waarop inspraak van de burgers vorm krijgt in de gemeente grondig te evalueren en bij te sturen. De stad merkte dat het systeem van de klassieke adviesraden niet langer toereikend was omdat zij de demografie van de stad en de veelheid aan stakeholders die betrokken zijn niet volledig representeren. In plaats van de adviesraden overboord te gooien, bedacht de stad een scenario om deze raden opnieuw te vitaliseren als echte vormen van beleidsinspraak.

Een nieuwe visie op adviesraden

De stad Roeselare ontwikkelde een algemene visie op adviesraden. Volgens deze visie dient een adviesraad te beantwoorden aan drie vereisten. In de eerste plaats moeten het open fora zijn, ten tweede moet hun werking gericht zijn op informeren én adviseren en ten slotte moeten ze een verbindende rol spelen tussen de verschillende ouderenverenigingen.

Voor de seniorenadviesraad (SAR) betekende die nieuwe visie dat hervormingen noodzakelijk waren. De raad was immers een gesloten forum dat zich enkel richtte op de ouderen die lid waren van een vereniging. Hoewel ze zo een groot bereik hadden, misten ze de aanknopingspunt met de niet-verenigde ouderen. Bovendien focuste de SAR zich voornamelijk op informeren, hun adviserende opdracht kreeg weinig aandacht.

Op zoek naar verbinding

De hervormingen gebeurden geleidelijk, op het tempo van en in samenspraak met de SAR. In eerste instantie werd er gezocht naar verbinding tussen het stadsbestuur en de SAR. Die verbinding werd gevonden binnen het concept leeftijdsvriendelijke gemeenten. De stad Roeselare wil graag werk maken van een leeftijdsvriendelijk beleid en de SAR schrijft hier natuurlijk graag aan mee.

“Greet Claeys, beleidsmedewerker stad Roeselare: “Vanuit dialoog en gezamenlijke inspiratiebronnen is een veranderingstraject gestart.”

Tijdens een eerste denkoefening werd er nagedacht over hoe er tot nog toe gewerkt werd in de SAR en hoe die werking in de toekomst verbeterd kan worden. Vervolgens

werden de bestaande statuten onder de loep genomen. Ze werden herwerkt, zodat ze in lijn lagen met de algemene visie van de stad op adviesraden. De herwerkte statuten werden voorgelegd aan de algemene vergadering van de SAR en goedgekeurd door de gemeenteraad.

“Michel Vulsteke, voorzitter SAR Roeselare: “De Roeselaarse seniorenadviesraad heeft de eerste stappen gezet voor een nieuwe werking.”

Een frisse wind

Vandaag bestaat de SAR uit een kerngroep (het vroegere dagelijks bestuur) en een open platform (de vroegere algemene vergadering). De kerngroep bestaat uit een aantal vaste en geëngageerde trekkers. Het open platform verwelkomt iedereen die geïnteresseerd is in ouderenthema's, dit mogen zowel afgevaardigden zijn van ouderenverenigingen als niet-verenigde ouderen. Ook het lokaal bestuur en lokale organisaties, zoals de dienstencentra, worden vertegenwoordigd in het open platform. De werking wordt vervolledigd met enkele thematische werkgroepen die ad hoc samenkomen. De werkgroepen zijn samengesteld uit leden van het open platform, externe partners en experts.

Het hervormen van de oude, vertrouwde werking voelde in het begin wat onwennig aan, maar uiteindelijk zorgden de hervormingen voor een frisse wind. Het stadsbestuur en de SAR zijn van plan om via een co-creatief en participatief proces samen een leeftijdsvriendelijk beleid te realiseren.

Justine Rooze

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

© Jan Van Bostraeten

10 jaar **Woonprojecten voor ouderen** in Brussel

Het Kenniscentrum WWZ (voorheen Kenniscentrum Woonzorg Brussel) kan terugblikken op de realisatie van een aantal geslaagde projecten voor ouderen in Brussel. Na iets meer dan 10 jaar projectontwikkeling moeten ze vaststellen dat het elke keer opnieuw maatwerk is. Dat is zeker een meerwaarde, maar het toont duidelijk aan dat het helemaal geen evidentie is. Luc Lampaert is medewerker alternatieve woonvormen en trekt 4 grote lessen.

“Meer dan centen”

Het Kenniscentrum WWZ benadert woonzorgprojecten met twee aspecten die volgens ons te vaak uit het oog verloren worden: de woonkwaliteit en de bredere leefomgeving. Nog te vaak blijkt de betaalbaarheid de heersende bekommernis, ten koste van het vraagstuk over de kwaliteit van wonen: integreren van de geldende comfortnormen, toegankelijkheid, een gezond binnenklimaat en goede energetische prestaties zijn wezenlijk. Een doorgedreven aandacht hiervoor is nog niet volledig doorgedrongen.

Bovendien zien we wonen ruimer dan enkel goede huisvesting. Goed wonen draait eveneens om de relatie met de omgeving en de zelfredzaamheid buiten de eigen woning. In het verleden werd wonen te vaak geïsoleerd van alle andere noden zoals diensten, voorzieningen en faciliteiten. Dankzij ons concept van buurtgerichte zorg kreeg de aandacht voor die leefomgeving een nieuwe impuls.

“In het verleden werd wonen te vaak geïsoleerd van alle andere noden zoals diensten, voorzieningen en faciliteiten.”

“Alleen redden we het niet”

Een van de uitgangspunten voor alle projecten is het feit dat we het samenwonen voorop plaatsen en hiervoor de noodzakelijke ruimte voorbehouden. Het heeft echter een financiële impact en daarom zoeken we steevast naar oplossingen om de private woningen compacter te maken in functie van wat meer collectieve ruimtes. Deze omslag vergt een continue dialoog tussen enerzijds de opdrachtgever, uitbater en financierder, en anderzijds de ontwerper, aannemer en administratie (regelgeving). En dan blijkt dat

een goede, constructieve dialoog vaak alle oplossingen in zich heeft.

In onze supergeïndividualiseerde maatschappij is het geen vanzelfsprekendheid om de gemeenschap voorrang te geven op de individuele noden. Maar ook hier hebben we van bij aanvang de troeven van gemeenschappelijk wonen naar voren geschoven. Het vergt uiteraard wat moed en verdraagzaamheid om dichterbij elkaar te wonen en een aantal zaken samen te beleven, maar we zijn ervan overtuigd dat het een wezenlijke bijdrage biedt aan het welzijn van elke bewoner. Bovendien is het een krachtig wapen tegen vereenzaming, een van de grotere opgaven in onze samenleving.

Om die gemeenschap te realiseren, ijveren we voor begeleiding van de toekomstige bewoners. In het ene project lukt dit nog voor het project concreet gebouwd wordt, in een ander project zal vooral de nadruk liggen op begeleiding bij bewoning. Bovendien mag die begeleiding zich niet beperken tot louter praktische zaken, maar moet die eveneens beschikbaar zijn buiten de werkuren. Net daarom benadrukken we het belang van vrijwilligers (al dan niet bewoners) in elk project. Zij kunnen zorgen voor de nodige continuïteit.

“Diverse leeftijden bij elkaar”

We zijn er bovendien van overtuigd dat projecten een lang leven beschoren zijn op voorwaarde dat ze ruimte bieden voor uiteenlopende leeftijden. Omdat ze onder andere een afspiegeling zijn van de samenleving, hebben intergenerationele projecten een voetje voor wat diversiteit en dynamiek betreft.

Zowel in het project Samenhuizen en Casa Viva hebben we er continu over gewaakt dat de bewonersgroep een mooie variatie heeft aan leeftijden. Hoewel we bij aanvang op wat argwaan botsten, kunnen we tevreden vaststellen dat net die gezonde mix door iedereen als een troef gezien wordt.

Bij niet-gemengde groepen komt de zorgvraag vaak gelijktijdig, waardoor de draagkracht van de groep op korte tijd aanzienlijk kan slinken. Bovendien zorgt een leeftijdsmix voor een continue verjonging van de groep, waardoor het project op termijn niet (letterlijk) dreigt uit te sterven.

“Eerst de mensen, vervolgens de stenen”

De nadruk ligt op begeleiding van de bewoners, zowel tijdens de voorbereiding als in de bewoningsfase. Het welslagen van een project is onlosmakelijk verbonden aan de omkadering van de (toekomstige) bewoners. Net omdat we het samenleven een beetje verleerd zijn en omdat we wat dichterbij elkaar gaan wonen, mogen we minder aandacht hebben voor de verschillen, ten voordele van de gelijkenissen die ons kunnen (ver)binden. Elkaar de nodige ruimte geven en de dialoog levendig houden, verhogen steevast het welzijn!

Meer informatie

De cahiers van het Kenniscentrum WWZ brengen viermaal per jaar een concreet verhaal over Welzijn, Wonen en Zorg in Brussel. Elk cahier komt tot stand in samenwerking met andere partners. Zo kunnen we steeds weer nieuwe inzichten en concrete praktijken tonen, die inspiratie bieden voor meer Welzijn, beter Wonen en passende Zorg voor kwetsbare bewoners in Brussel en in Vlaanderen.

Er zijn al twee cahiers over woonprojecten: Cahier 1 – Samenhuizen en Cahier 7 – Casa Viva. Bestel ze via www.kenniscentrumwwz.be/cahiers, 02 211 02 44 of info@kenniscentrumwwz.be. Voor volgend jaar staat een cahier over 10 jaar woonzorgprojecten op de planning.

Luc Lampaert

Medewerker alternatieve woonvormen
Kenniscentrum WWZ

Dossier Warme Zorg

Elke dag weer zetten tienduizenden medewerkers zich met hart en ziel in voor zorgbehoevende ouderen in 816 Vlaamse woonzorgcentra. De media zijn niet geïnteresseerd om dit warm engagement in de verf te zetten, maar zijn er wel als de kippen bij om elk incident breed uit te smeren en de hele ouderenzorg in een slecht daglicht te plaatsen. Deze negatieve berichtgeving heeft als gevolg dat ouderen zeer argwanend kijken naar woonzorgcentra.

In het themadossier 'Warme zorg' gaat Robert Geeraert, onafhankelijk deskundige van de Vlaamse Ouderenraad, de komende vier edities van Actueel op zoek naar woonzorgcentra die model staan voor de uitstekende zorg die vele woonzorgcentra aan hun bewoners en mantelzorgers bieden.

Woonzorgcentrum Sint-Jozef een (t)huis met een ziel

Woonzorgcentrum Sint-Jozef uit Pelt, een van de acht woonzorgcentra van de zorggroep Integro, biedt woongelegenheid en kwaliteitsvolle zorg aan 153 bewoners in 10 kleinschalige afdelingen. Sint-Jozef is een van de drie door de Koning Boudewijnstichting ondersteunde Vlaamse pilootprojecten waarin ouderen, naar het voorbeeld van het Zweedse Tubbemodel, hun eigen woonzorgcentrum mee beheren. We laten directeur Jos Claes aan het woord.

Het pilootproject wordt uitgevoerd in dagverzorgingscentrum 'De buurt' en de afdeling 't Klooster'. De invoering van een nieuwe arbeidsorganisatiestructuur, waarin teams zichzelf organiseren en medewerkers meer verantwoordelijkheden krijgen, was de aanleiding om dit pilootproject uit te voeren. Alleen in een stimulerende woon- en leefomgeving kunnen ouderen immers echt participeren.

Directeur **Jos Claes** vertelt: "Wij schenken veel aandacht aan de vorming van een breed gedragen visie. Onze medewerkers beseffen dat zij aan het werk zijn in het huis van de bewoners, een huis waarin ouderen voluit kunnen leven. Wij stimuleren hen om onze visie consequent uit te dragen in de omgang met de bewoners.

In eerste instantie was er bij de bewoners van Sint-Jozef niet veel interesse voor het participatieproject. Een bewoner zei: "Ik moest thuis al alles beslissen, hier wil ik dat liever niet doen. Ik heb in mijn leven al hard gewerkt en veel verantwoordelijkheid gehad, nu wil ik genieten". Daarom moesten we het voorzichtig aanpakken."

Participatie zit in kleine dingen

Jos Claes: "We besloten om inspraak en participatie geleidelijk op een natuurlijke wijze in de dagelijkse werking te integreren. Onze bewoners worden voortdurend bevestigd en betrokken in de kleine en grotere dingen van alledag."

Bewoners kunnen kleine huishoudelijke verantwoordelijkheden opnemen, zoals in de tuin werken, post verdelen, tafels dekken en decoratie voorzien. Ze kunnen mee bezoekers ontvangen, samen het activiteiten aanbod opmaken, feesten organiseren of meewerken aan een infobrochure. Op hun vraag werd een miniwasserij geïnstalleerd waar ze hun eigen was kunnen doen. Er zijn bovendien plannen om

een promotiefilmpje te maken waarin de bewoners zelf zorgverleners uitnodigen om in hun huis te komen werken.

De gebruikersraad wordt op een andere manier georganiseerd. Aan bewoners en familieleden wordt gevraagd wat voor hen belangrijk is en wanneer zij zich thuis voelen. Er wordt in kleine groepjes gewerkt rond inhoudelijke thema's zoals goede zorg en levenseindezorg.

Bewoners worden bovendien betrokken bij functioneringsgesprekken van medewerkers. Aan de hand van een foto wordt hun functioneren besproken tijdens een koffiemoment. De door de bewoners aangegeven groeipunten worden met de medewerker overlopen. Deze werkwijze was aanvankelijk voor de medewerkers een beetje bedreigend, maar wordt nu enthousiast onthaald."

“Jos Claes: "Wij moeten verder inzetten op mondig medewerkers die in dialoog kunnen gaan met bewoners. Want zorg moet afgestemd worden in dialoog, en dat wordt te weinig meegegeven in opleidingen."

Ook bewoners met dementie worden betrokken bij de functioneringsgesprekken

Jos Claes: "Kort nadat een medewerker de kamer van een persoon met dementie heeft verlaten, stelt de afdelingscoördinator tien vragen aan de hand van een foto van de medewerker: Heb je het gevoel dat ze om je geeft? Vraagt ze wat jij wil of zegt ze wat je moet doen? Voel jij je goed verzorgd door haar?"

De afdelingscoördinator van personen met dementie vertelt hoe dat gaat: "Vanaf het moment dat ik een foto van een collega toon, ontstaat er al een glimlach, een frons of een onrustige houding bij de bewoner. Ik vraag dan of alles goed is en of hij of zij dit gesprekje verder wil zetten. Ik vraag waarom hij of zij zo reageert op de foto. Soms komt er geen reactie, vaak wel. En dan ga ik verder met mijn vragen. Ik vind het echt de moeite om ook personen met dementie te betrekken bij mijn voorbereiding van functioneringsgesprekken. Ik denk dat deze feedback mijn medewerkers kan helpen bij de reflectie over hun handelen."

Participatie is een proces van vallen en opstaan

Jos Claes: "Bewoners en familie zijn enthousiast over onze nieuwe aanpak. Ze voelen zich gewaardeerd en belangrijk. Zij durven echt eerlijk en kritisch te zijn, kunnen teamleden goed inschatten en brengen diepgang in de evaluatie. Het is mooi om te zien hoe bewoners teamleden helpen groeien. Er ontstaat een hechtere band tussen hen.

Er is wel nog werk aan de winkel. Het woonzorgcentrum wil bewoners nog meer stimuleren om voor zichzelf op te komen en de regie over hun eigen leven op te nemen. Dit vergt vorming en coaching. Hier ligt een opdracht voor de verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers en een nieuw op te richten steunpunt 'gebruiker'.

Wij moeten verder inzetten op mondig medewerkers die in dialoog kunnen gaan met bewoners. Want zorg moet afgestemd worden in dialoog, en dat wordt te weinig meegegeven in opleidingen."

Robert Geeraert

*Onafhankelijk deskundige Vlaamse Ouderenraad
Consulent woonzorg en levenseinde*

“Ouderen willen levendige en goed bereikbare dorpscentra”

In de nieuwe VAB-Mobiliteitsbarometer werd voor de eerste keer specifiek gepeild naar hoe 50-plussers zich verplaatsen in het verkeer. Zowel online als telefonisch werden er 2 000 personen bevraagd. De conclusie: de manier waarop we ons verplaatsen blijft vrijwel identiek tot we 75 jaar worden. Vanaf dan is een duidelijke verandering merkbaar. Naarmate we ouder worden, beïnvloedt de plaats waar we wonen onze verplaatsingskansen. Wonen aan de rand van een stad of een gemeente en op het platteland vergroot het risico op sociaal isolement.

© Johan Boonefaes

Verandering in de manier waarop we ons verplaatsen

Wie ouder is dan 75 jaar verplaatst zich veel vaker te voet en met het openbaar vervoer in vergelijking met de groep van 50- tot 75-jarigen. Het gebruik van bus, tram en metro stijgt van 26% naar 45% en het gebruik van de trein verdubbelt van 13% tot 27%. Ook nemen 75-plussers vaker de auto dan 50- tot 75-jarigen, maar in eerste instantie als passagier. Het zelf rijden daalt van 72% naar 61%, terwijl het zich laten rijden door vrienden, familie of taxi meer dan verdubbelt. In het fietsgebruik is er echter geen wijziging, de fiets blijft het derde vaakst gebruikte vervoermiddel voor beide leeftijdscategorieën.

“Men vraagt zich wel eens af waarom ouderen niet de rustigste momenten kiezen om te gaan winkelen. Het antwoord is eenvoudig: ze willen anderen ontmoeten.”

Invloed van onze woonplaats

Hoe vaak we ons in het verkeer begeven, daalt naarmate we ouder worden. De eerste daling van het aantal dagelijkse verplaatsingen zien we bij de groep van 66- tot 75-jarigen. Logisch, want bij deze groep valt de dagelijkse woon-werkverplaatsing weg. De tweede uitgesproken daling doet zich voor bij de 80-jarigen. Fysieke beperkingen in deze leeftijdscategorie spelen daarbij een rol.

De daling van het aantal dagelijkse verplaatsingen is het kleinst bij ouderen die in het centrum van een stad of gemeente wonen. Voor wie in landelijke dorpen of gehuchten woont, is de daling van de mobiliteit zeer hoog. Vaak ligt dat aan de slechtere nabijheid en bereikbaarheid op het platteland. Daar zijn dagelijkse voorzieningen minder of niet te voet bereikbaar of is er geen openbaar vervoer beschikbaar.

Kansen tot ontmoeting

We verplaatsen ons vaak om een heel praktische reden, zoals boodschappen doen, een doktersbezoek, de kapper, ... Bij wie ouder wordt, is dat niet anders. Opvallend is wel dat een aantal verplaatsingen veel belangrijker worden bij het ouder worden, namelijk de sociale verplaatsingen. Men vraagt zich wel eens af waarom ouderen niet de rustigste momenten kiezen om te gaan winkelen. Het antwoord is eenvoudig: ze willen anderen ontmoeten.

Dit soort verplaatsingen neemt daarom ook vaker plaats in het centrum van een stad of de kern van een dorp omdat je er meer kans loopt om iemand tegen het lijf te lopen.

Waarom nemen 50-plussers deel aan het verkeer?

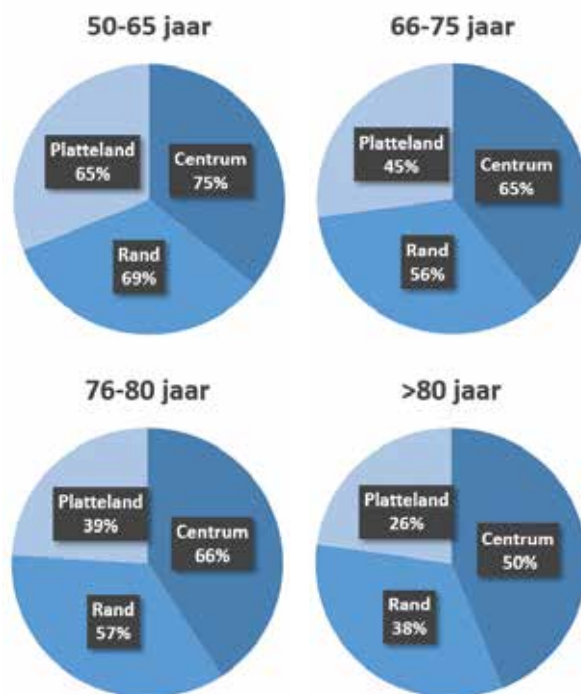
	Centrum	Rand	Platteland
Om boodschappen te doen	86%	82%	80%
Om vrienden of familie te bezoeken	60%	57%	55%
Om hobby's of activiteiten uit te oefenen	43%	39%	37%
Om eens buiten te zijn	42%	35%	30%
Om op café of restaurant te gaan	33%	26%	25%

Je gewoon verplaatsen 'om eens buiten te zijn' lijkt misschien boeiender in het landelijk gebied waar nog meer groen is, maar daar heb je minder kans om iemand tegen te komen. Daarom komen ouderen vaker buiten in een stad of dorp dan op het platteland.

Betaalbaarheid van verplaatsingen

Binnen alle leeftijdsgroepen zijn ouderen bezorgd over de betaalbaarheid van verplaatsingen. De verwachting is dat de mobiliteit in de toekomst duurder zal worden, wat ook weer een risico op sociaal isolement inhoudt.

Wie begeeft zich dagelijks in het verkeer?

Mobiliteitsspecialist **Willy Miermans** laat zijn licht schijnen op de resultaten:

"Ouderen willen mensen tegenkomen en een frisse neus halen. Buiten zijn dus. Daarvoor gaan ze vaak naar de winkel of beoefenen ze een hobby. En dat doen ze te voet of per fiets, zelfstandig. Helaas blijkt dat dat minder lukt op het platteland in tegenstelling tot het centrum. De kwaliteit van de publieke ruimte in de woonomgeving is bijzonder cruciaal. De overheid moet zorgen voor een goed uitgebouwd en toegankelijk openbaar vervoer en voor goede en veilige fietspaden die ook het platteland verbinden met de dorpscentra.

Lokale overheden moeten er ook voor zorgen dat ouderen een reden hebben om hun woonst te verlaten. Op het platteland en in de rand is minder te beleven en gaan ouderen minder vaak spontaan op pad. Een overheid moet er alles aan doen om centra levendig te houden of te maken. Dat gaat verder dan goede voetpaden. De concentratie van activiteiten zoals winkels, een ontmoetingscentrum of zelfs een hondenparkje in een veilige, rustige omgeving is essentieel."

Lien Pots

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Nood aan aangepaste woningen op de juiste plaats

Na de Woonsurvey 2005 en het Grote Woononderzoek 2013 is de Woonsurvey 2018 de derde grootschalige bevraging in Vlaanderen, specifiek over wonen. Ongeveer 3000 huishoudens werden geïnterviewd. Net zoals bij de vorige metingen levert deze bevraging gedetailleerde informatie over woningen, woonuitgaven, betaalbaarheid, kwaliteit, eigen woningbezit, ... Nieuw in deze editie van de Woonsurvey was een reeks vragen die peilen naar mensen hun woonwensen. Wat leren de cijfers ons over de woonwensen van de ouderen in Vlaanderen?

De toekomstvisie

De toekomstvisie van de Vlaamse Overheid is dat de Vlaming in 2050 kiest voor een duurzame woning en omgeving, op een slimme locatie en aangepast aan zijn woonbehoefte op dat ogenblik. Uit de bevraging van de woonwensen blijkt dat de voorkeuren van de Vlaming nog steeds uitgaan naar een ferme op het platteland. De woonwensen vandaag staan dus nog ver af van het toekomstbeeld, maar bij een slimme woonontwikkeling biedt de vergrijzing mogelijkheden die ook andere generaties ten goede komen.

“De toekomstvisie is dat de Vlaming in 2050 kiest voor een duurzame woning en omgeving, op een slimme locatie en aangepast aan zijn woonbehoefte op dat ogenblik.

Oudste ouderen wonen het liefst in het centrum

Gevraagd naar de favoriete ligging antwoordt een op drie het platteland. Ook bij de ouderen kiest nog bijna een derde voor het platteland in plaats van de stad, de stadsrand of het centrum van een dorp. De voorkeur om te wonen in de kern van een stad of dorp neemt wel toe met leeftijd: voor de groep jonger dan 65 jaar is dit 29,5%, voor 65-79-jarigen 41% en voor 80-plussers 47,3%.

“Slechts 21,6% van de 65-plussers woont in 2018 in een aangepaste woning. Verontrustend, gezien de verhuisbereidheid van de Vlaming niet zo groot blijkt te zijn.

Ouderen het minst bereid te verhuizen

Ook de voorkeur voor een open of halfopen woning blijft voor alle leeftijden nog steeds het grootst. In vergelijking met jongere leeftijdsgroepen geven 65-plussers wel meer de voorkeur aan het wonen in een appartement. Er is dan ook een stijging merkbaar van de ouderen die in een meergezinswoning (appartement, gestapelde woning, studio, assistentiewoning of kamer in woonzorgcentrum) wonen, vooral bij de 80-plussers (van 28,5% in 2005 naar 37,9% in 2018). Ook is er enkel bij deze oudste groep een stijging merkbaar van het aandeel aangepaste of toegankelijke woningen, van 23% naar 32%.

Opmerkelijk en verontrustend is wel dat het aandeel aangepaste woningen bij de andere leeftijdsgroepen in vijf jaar tijd amper is toegenomen. Slechts 21,6% van de 65-plussers woont in 2018 in een aangepaste woning ten opzichte van 19,8% in 2013. Zeker verontrustend, gezien de verhuisbereidheid van de Vlaming niet zo groot blijkt te zijn.

© Marc Van Deun

De verhuisbereidheid stijgt wel als de woning niet langer is aangepast aan de fysieke noden van een van de bewoners. Vooral de jongere generaties staan daar voor open. 82% voor de 18- tot 34-jarigen. Bij de 65-plussers ligt dat percentage slechts op 56%.

“Er wordt veel belang gehecht aan een veilige fiets- en wandelomgeving, de nabijheid van dagelijkse voorzieningen en een goed contact met burens.”

“Daar zijn verschillende oorzaken voor”, zegt **Nils Vandenweghe**, directeur van de Vlaamse Ouderenraad. “Enerzijds hangt hun woning samen met heel wat herinneringen en emotionele waarde. Tegelijk zijn veel ouderen ook gehecht aan hun vertrouwde buurt, waar ze sociale contacten hebben en alles weten zijn. Anderzijds zien we ook veel

hindernissen om te verhuizen: er is vaak weinig aanbod aan aangepaste woningen in de buurt. Ook financieel en praktisch zorgt verhuizen voor heel wat knelpunten en alternatieven zoals assistentiewoningen zijn simpelweg veel te duur.”

Een aangename dorpskern

Dat de buurt een belangrijke rol speelt komt ook duidelijk naar voor. De Vlaming is bereid zijn woonkeuze bij te stellen naar een meer kwaliteitsvolle omgeving. Er wordt veel belang gehecht aan een veilige fiets- en wandelomgeving, de nabijheid van dagelijkse voorzieningen en een goed contact met burens. Dat een aangename dorpskern ouderen aanzet om naar het centrum te verhuizen terwijl ze vroeger voor verkavelingen kozen, toont ook de gemeente Vorselaar. Daar werd een dienstencentrum voor ouderen gebouwd, moeten alle meergezinswoningen aangepast zijn en zijn alle voetpaden in de dorpskern heraangelegd, aangepast en verbreed.

Lien Pots

Stafmedewerker Vlaamse Ouderenraad

Strengere controle op IGO

Sinds 1 juli is de controle strenger voor mensen die een Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) ontvangen. Voortaan moet je het altijd vooraf melden als je naar het buitenland gaat. Ook als je langer dan 21 dagen op een ander adres binnen België blijft, moet je dat melden. Dat is om fraude tegen te gaan. Tegelijk wordt de procedure vereenvoudigd, zo zegt de pensioendienst.

In ons land ontvangen zowat 110 000 65-plussers een IGO. Het gaat dan om Belgen met weinig bestaansmiddelen die in het verleden geen of onvoldoende pensioenrechten hebben opgebouwd, meestal vrouwen. Ook mensen met een buitenlandse nationaliteit die hier al langer verblijven en geen bestaansmiddelen hebben, komen ervoor in aanmerking. Voorwaarde is wel dat mensen zich fysiek in België bevinden en dat wordt ook met steekproeven gecontroleerd.

Zowel binnen- als buitenland

Die controle is nu strenger:

- ▶ Wie naar het buitenland gaat, hoe kort ook, moet dat vooraf melden aan de pensioendienst.
- ▶ Wie langer dan 21 dagen op een ander adres verblijft, binnen België, moet dat nu ook vooraf melden.

Je krijgt geen boete als je het niet doet, maar als er toevalig controle is op jouw adres, terwijl jij bijvoorbeeld aan zee verblijft met familie, riskeer je je IGO te verliezen. De overheid gaat er immers van uit dat wie afwezig is, in het buitenland verblijft en hier dus geen uitkering kan trekken.

Meer informatie

Lees meer over de IGO, de nieuwe maatregelen en de manier van controle op www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/igo.

Prof. Decoster: “Koopkracht lage pensioenen is voorbij de legislatuur gedaald”

Op vraag van de VRT berekenden twee Leuvense economen de impact van het koopkrachtbeleid van de federale regering. Wat blijkt? Wie gepensioneerd is, is er de voorbije vijf jaar weinig tot niets op vooruitgegaan. De lage pensioenen leiden zelfs koopkrachtverlies. Bovendien worden de Vlaamse besparingen, zoals de afschaffing van het gratis openbaar vervoer, daar nog niet bij meegerekend. De Vlaamse Ouderenraad trekt opnieuw aan de alarmbel.

De indexsprong, de btw-verhoging op elektriciteit, de (tijdelijke) Turteltaks, de afschaffing van de gratis hoeveelheid water, de afschaffing van het gratis abonnement bij De Lijn, de hogere jaarlijkse bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming, de suikertaks, ... Gepensioneerden met een laag inkomen kregen het bij de start van de afgelopen regeerperiode zwaar te verduren. Want waar de taxshift heel wat gestegen facturen compenseerde met een hoger nettoloon voor wie werkt, stond daar weinig of niets tegenover voor wie niet (meer) actief is op de arbeidsmarkt.

In hun analyse tonen economen André Decoster en Toon Vanheukelom van de KU Leuven aan dat de impact van die besparingen ook in de verdere regeerperiode niet is rechtgezet. De beperkte, geleidelijke verhoging van de oudste en laagste pensioenen hebben niet kunnen verhinderen dat wie een laag pensioen heeft, er qua koopkracht op achteruit is gegaan.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt de volgende regering om een gevoelige versterking van de wettelijke pensioenen, een effectiever gebruik van de armoedetoets om de impact van maatregelen op lage inkomens te bewaken, en een ambitieuzer beleid op vlak van armoedebestrijding.

Verwelkom de vliegende reporter op jouw Ouderenweek-initiatief!

Tussen 18 en 24 november trekt de vliegende reporter opnieuw door Vlaanderen en Brussel, op zoek naar initiatieven die hechtere buurten creëren.

Trek jij aan de kar van zo'n initiatief? Ben jij een spilfiguur in je wijk? Of zet je je samen met anderen in voor het welzijn van mensen? Bouw je aan een samenleving waarin iedereen kan deelnemen? Dan hebben we jou nodig.

Laat ons weten welk initiatief je neemt via mail aan veerle.quirynen@vlaamse-ouderenraad.be en wie weet sturen we de vliegende reporter wel op je af voor een mini-reportage!

Inspiratie nodig?

Ontdek boeiende voorbeelden in onze inspiratiegids op www.ouderenweek.be. Aan het einde van de zomer vind je er ook de doe-gids terug met concrete tips en instrumenten.

Op de hoogte blijven van de Ouderenweek? Volg 'Ouderenweek' op Facebook!

actueel

je vaste afspraak met informatie voor en door ouderen

Al meer dan 10 jaar houden we onze lezers 4 maal per jaar op de hoogte van de initiatieven van de Vlaamse Ouderenraad, relevant beleidsnieuws, de Ouderenweek en andere campagnes rond ouderen, inspirerende projecten voor en door ouderen, onderzoek en meer.

Neem vandaag nog een abonnement

Laat je gegevens achter op www.vlaamse-ouderenraad.be/informatieblad of bel naar 02 209 34 56.

Je kan eender wanneer een abonnement starten. Per jaar betaal je slechts 5 euro.

Agenda

16-22 september

Week van de Mobiliteit

21 september

Werelddag Dementie

28 september

Werelddovendag

1 oktober

Internationale Dag van de Ouderen

10 oktober

Werelddag Geestelijke Gezondheid

12 oktober

Dag van de Palliatieve Zorg

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Nils Vandenweghe

REDACTIE
Nils Vandenweghe, Veerle Quiryne, Sonja Van Humskerke

LAY-OUT
Eveline Soors

DRUK
Drukkerij Buroform

**vlaamse
OUDERENRaAD**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaamse Ouderenraad vzw
Broekstraat 49-53
1000 Brussel

02 209 34 51
info@vlaamse-ouderenraad.be

www.vlaamse-ouderenraad.be